

Förskoleplan 2023 St Karins

Namn	Förskoleplan 2023 St Karins
Kommun	St Karins
Träder i kraft	20.9.2023
Pdf skapad	20.9.2023

Innehållsförteckning

1. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen.	1
1.1. Grunderna för förskoleundervisningens läroplan.	1
1.2. Den lokala läroplanen och utvecklandet av den.	1
1.3. Centrala beslut i den lokala läroplanen.	3
2. Förskoleundervisningens uppdrag och allmänna mål.	5
2.1. Förpliktelser som styr förskoleundervisningen.	5
2.2. Förskoleundervisningens uppdrag under lärtigen.	7
2.3. Värdegrunden.	9
2.4. Synen på lärande.	10
2.5. Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen.	10
3. Verksamhetskultur som stödjer växande och lärande.	14
3.1. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen.	14
3.2. Lärmiljöer i förskoleundervisningen.	16
3.3. Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna.	17
4. Principer för förskoleundervisningen.	21
4.1. Mångsidiga arbetssätt.	21
4.2. Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet.	21
4.3. Gemensamma mål för undervisningen och lärområden.	23
4.4. Specifika frågor angående språk och kultur.	34
5. Stöd för barnets växande och lärande.	38
5.1. Principerna för stöd.	38
5.2. Samarbete med vårdnadshavaren i samband med stöd.	41
5.3. Allmänt stöd.	42
5.4. Intensifierat stöd.	43
5.5. Särskilt stöd.	45
5.6. Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning.	50
5.7. Frågor som avgörs på lokal nivå.	52
6. Elevvård.	56
6.1. Frågor som avgörs på lokal nivå och utbildningsanordnarens elevvårdsplan.	56
7. Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.	60
7.1. Frågor som avgörs på lokal nivå.	60

1. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

1.1. Grunderna för förskoleundervisningens läroplan

Grunderna för förskoleundervisningens läroplan är en nationell föreskrift utfärdad av Utbildningsstyrelsen enligt lagen om grundläggande utbildning¹, utifrån vilken den lokala läroplanen för förskoleundervisningen ska utarbetas och förskoleundervisningen genomföras. Beredningen av läroplansgrunderna regleras främst av lagen och förordningen om grundläggande utbildning och av statsrådets förordning² som fastställer målen för förskoleundervisningen.

Syftet med grunderna för förskoleundervisningens läroplan är att främja att en högklassig och enhetlig förskoleundervisning förverkligas i hela landet. Utgångspunkt för revideringen av grunderna är de utmaningar som förändringarna i barnens uppväxtmiljö och förskolans verksamhetsmiljö ställer i dag och i framtiden. Grunderna har beretts i brett samarbete utgående från de senaste resultaten från forskning och utvecklingsarbete.

I grunderna för läroplanen³ fastställs målen och det centrala innehållet i förskoleundervisningen, samarbetet mellan vårdnadshavarna och förskolan samt principerna för elevvård och målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet. Förskoleundervisningen är en helhet som omfattar undervisning och fostran, där målen inom olika delområden är relaterade till varandra och formar grunden för verksamhetskulturen. Grunderna för förskoleundervisningens läroplan innehåller därför också texter som klargör målen för förskoleundervisningen.

Grunderna för förskoleundervisningens läroplan innehåller hänvisningar till lagstiftningen. Syftet med hänvisningarna är att förtydliga sambandet mellan läroplansgrunderna och lagstiftningen. Avvikande från lagarna som reglerar förskoleundervisningen används i grunderna för förskoleundervisningens läroplan benämningen barn i stället för elev, stöd för växande och lärande i stället för stöd för lärande och skolgång, och elevvård i stället för termen elevhälsa som används i lagen om elev- och studerandevård.

1.2. Den lokala läroplanen och utvecklandet av den

Anordnaren av förskoleundervisning ansvarar för att utarbeta en lokal läroplan⁴ för förskoleundervisningen och för att utveckla den. I den lokala läroplanen bestäms utifrån de nationella grunderna för förskoleundervisningen om det fostrande arbetet, undervisningen, elevvården, samarbetet med vårdnadshavarna samt om den övriga verksamheten och dess genomförande. Läroplanen ska utarbetas så att den beskriver, styr och stödjer anordnandet av förskoleundervisningen vid alla förskoleenheter. Vid uppgörandet av den lokala läroplanen ska anordnaren av förskoleundervisning beakta de lokala särdragen och barnens behov samt resultat från utvärderingar och utvecklingsarbete som gäller förskoleundervisningen.

Läroplanen ska också utarbetas med hänsyn till övriga lokala planer, såsom

- eventuell plan för småbarnspedagogik
- läroplanen för undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen
- läroplanen för den grundläggande utbildningen

1 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 14 § 2 mom. och Statsrådets förordning (422/2012) 13 §

2 Statsrådets förordning (422/2012)

3 Lag om grundläggande utbildning 14 § 2 mom. (477/2003)

4 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 15 § 1 mom.

- eventuell plan för morgon- och eftermiddagsverksamhet inom den grundläggande utbildningen
- välfärdsplan för barn och unga enligt barnskyddslagen⁵
- plan för likabehandling enligt diskrimineringslagen⁶
- jämställdhetsplan enligt jämställdhetslagen⁷
- eventuell plan för hållbar utveckling eller kulturförstran samt övriga planer och beslut som anordnaren av förskoleundervisning gjort angående utbildning, barn och familjer.

Anordnaren av förskoleundervisning⁸ ska godkänna läroplanen separat för förskoleundervisning på svenska, finska och samiska och vid behov för förskoleundervisning på något annat språk. Den lokala läroplanen kan utarbetas gemensamt för alla förskoleenheter eller så att planen innehåller gemensamma delar och enhetsspecifika delar på det sätt som anordnaren av förskoleundervisning beslutar. Flera anordnare av förskoleundervisning kan också komma överens om att utarbeta, utvärdera och utveckla läroplanen tillsammans. Anordnaren av förskoleundervisning ska dessutom utgående från läroplanen sammanställa en årlig plan⁹ och på förhand underrätta vårdnadshavarna om centrala frågor som bestäms i den. I planen preciseras hur den lokala läroplanen förverkligas vid varje förskoleenhet under det aktuella året.

Anordnaren av förskoleundervisning ska se till att förskolepersonalen och vårdnadshavarna har möjlighet att delta i utarbetandet och utvecklandet av läroplanen. Också barnens synpunkter¹⁰ ska beaktas och användas i utvecklingsarbetet. Särskild vikt läggs vid att skapa metoder för samarbete så att både barnen och vårdnadshavarna kan delta och påverka på ett meningsfullt sätt. Enligt lagen om grundläggande utbildning¹¹ ska förskoleundervisningens läroplan utarbetas i samarbete med de myndigheter som ordnar social- och hälsovårdstjänster inom välfärdsområdet. För att trygga en enhetlig lärtig för barnen är det viktigt att personalen inom den övriga småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen ges möjlighet att bekanta sig med och delta i utarbetandet och utvecklandet av förskoleundervisningens läroplan.

Enligt lagen om grundläggande utbildning¹² har ett barn som deltar i förskoleundervisning rätt att varje dag i förskolan få undervisning enligt läroplanen samt sådan handledning och sådant stöd som förutsätts för en gynnsam utveckling och inläring. För att trygga denna rätt ska alla som arbetar med barnet i förskolan följa den läroplan som anordnaren av förskoleundervisning fastställt och andra normer som reglerar arbetet. Också de individuella planer som anknyter till stöd för barnets växande och lärande¹³ ska utarbetas utgående från den gemensamma läroplanen.

Anordnaren av förskoleundervisning har som uppdrag att utvärdera sin förskoleundervisning och dess effekt och delta i extern utvärdering av sin verksamhet. Syftet med utvärderingen¹⁴ är att utveckla kvaliteten på förskoleundervisningen och förbättra förutsättningarna för barnens lärande. Uppföljning och utvärdering av den lokala läroplanen och den årliga plan som preciserar läroplanen är en del av utvärderingsuppdraget och utvecklingsarbetet. Utöver den information som anordnaren av förskoleundervisning och förskoleenheterna ger kan även resultaten av nationella utvärderingar och utvecklingsprojekt användas vid utvärderingen av förskoleundervisningen. En konstruktiv och öppen självvärdering främjas av samarbete med andra aktörer.

Ändringar i läroplansgrunderna förutsätter att motsvarande ändringar görs i den lokala läroplanen och omsätts i praktiken. Anordnaren av förskoleundervisning kan också granska sin läroplan och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet utifrån lokala behov och genom att utnyttja resultaten från utvecklingsarbetet.

5 Barnskyddslag (417/2007) 12 §, Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 12 §

6 Diskrimineringslag (1325/2014) 6 §

7 Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) och dess ändring (1329/2014)

8 Lag om grundläggande utbildning 15 § 1 mom. (628/1998)

9 Förordning om grundläggande utbildning 9 § (852/1998)

10 Lag om grundläggande utbildning 47 a (1267/2013), FN:s konvention om barnets rättigheter 1989

11 Lag om grundläggande utbildning 15 § 2 mom. (477/2003)

12 Lag om grundläggande utbildning 30 § 1 mom. (642/2010)

13 Lag om grundläggande utbildning 16 a § och 17 a § (642/2010)

14 Lag om grundläggande utbildning 21 § 1 och 2 mom. (1296/2013)

1.3. Centrala beslut i den lokala läroplanen

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

I förskoleundervisningen i S:t Karins stad iaktas de av Utbildningsstyrelsen fastställda grunderna för förskoleundervisningens läroplan (Utbildningsstyrelsen 22.12.2014). Chefen för förskoleundervisningsenheten ansvarar för att förskoleundervisningen genomförs i enlighet med principerna i årsplanen och planen för förskoleundervisningen.

I S:t Karins följer förskoleundervisningen stadens gemensamma läroplan för förskoleundervisningen, och det görs inte upp några planer på enhetsnivå. Läroplanen förpliktar också förskoleundervisningen som ordnas av den privata sektorn.

Enheter som ordnar förskoleundervisning bestäms årligen före tidpunkten för anmälan till förskoleundervisningen. I enlighet med stadens förvaltningsstadga fattas beslutet av direktören för småbarnspedagogiken. Förskoleundervisning som ordnas av den privata sektorn och kompletterande småbarnspedagogik upphandlas vid behov som köpta tjänster. Förskoleundervisning ges i separata förskolegrupper på finska och svenska. Förskoleundervisning kan också ordnas i sammanslagna grupper med barn i åldern 3–6 år, varvid förskoleundervisningen genomförs i smågrupper för 6-åringarna.

Svenskspråkig förskoleundervisning och tillhörande småbarnspedagogik ordnas i samband med S:t Karins svenska skola. Den svenskspråkiga Läroplanen för S:t Karins stads förskoleundervisning är en översättning av den finskspråkiga läroplanen Kaarinan kaupungin esiopetussuunnitelma.

Om barnen utöver förskoleundervisningen behöver småbarnspedagogik anordnas den i samma enhet och grupp som förskoleundervisningen. Förskoleundervisningen genomförs som ett samarbete i ett yrkesövergripande team. Gruppens lärare inom småbarnspedagogik ansvarar för planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten.

Information om förskoleundervisningens mål och verksamhet i S:t Karins finns i planen för förskoleundervisningen på stadens webbplats samt i ett separat [bildspel](#) med information om förskoleundervisningen. Dessutom kan blivande förskoleelever och vårdnadshavare bekanta sig med sin kommande förskolegrupp i maj före förskoleåret. Enskilda enheter kan ordna presentations- eller informationsmöten om förskoleundervisningen för det kommande förskoleåret.

S:t Karins läroplan för förskoleundervisningen följer samma struktur som de riksomfattande grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Texten som kommer från grunderna är kursiverad. Avsnitten som gäller S:t Karins förskoleundervisning har skiljts åt med en separat rubrik eller texten "Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins". En läroplan för förskoleundervisningen som godkänts av bildningsnämnden finns på S:t Karins stads webbplats.

Läroplanen för S:t Karins förskoleundervisning uppdaterades under verksamhetsåret 2022–2023. I samband med uppdateringsarbetet granskades den lokala praxis som antecknats i den tidigare planen. Verksamhetsmodellerna motsvarar det nuvarande verksamhetssättet. De lokala preciseringarna om ordnandet av stöd för barnet och elevvården fastställdes helt på nytt så att de motsvarar den gällande lagstiftningen och grunderna för förskoleundervisningens läroplan.

En arbetsgrupp ansvarade för uppdateringsarbetet. I arbetsgruppen deltog en koordinator för växande och stöd, en ledande speciallärare inom småbarnspedagogik, en sakkunnig inom småbarnspedagogik, en föreståndare för ett skiftdaghem samt en speciallärare inom småbarnspedagogik som representant för den privata förskoleundervisningen. Personalen inom småbarnspedagogiken hade möjlighet att delta i uppdateringsarbetet via enkäter.

Med hjälp av en enkät riktad till familjerna fick man information om vad som intresserar barnen i förskoleundervisningen. Vårdnadshavarna ställdes frågor om elevvården, såsom barnets välbefinnande och säkerhet i förskolegruppen samt atmosfären i förskolegruppen.

Praxis för samarbetet inom förskole- och nybörjarundervisningen samt den förlängda läroplikten utarbetades så att de är enhetliga med den grundläggande utbildningen i kapitel tre och fem i läroplanen. Beskrivningen av elevvården bearbetades tillsammans med elevvårdspersonalen i kapitel sex. I kapitlet beskrev skolkuratorer, skolpsykologer och hälsovårdare sin uppgiftsbeskrivning och deltog i planeringen av de enhetsspecifika välfärdsgruppernas sammansättning inom den gemensamma elevvården. Kapitel sex om elevvård skickades till ansvarspersonerna inom elevvården för kommentarer i sin helhet.

Prioriteringarna inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i S:t Karins beaktas när verksamhetskulturen och verksamhetssätten utvecklas. De prioriterade områdena fastställs genom att utvärdera verksamheten och leda från S:t Karins stads strategi så att de motsvarar behovet av förskoleundervisning. Barnen och vårdnadshavarna tas med i fastställandet av de prioriterade områdena genom utvärdering av verksamheten. Lärarna inom förskoleundervisningen utvärderar årligen det gångna läsårets verksamhet och hur väl målen uppnåtts under en utvärderingseftermiddag som ordnas i slutet av våren.

De mål och åtgärder som skrivits in i barnets läroplan för förskoleundervisningen bedöms med vårdnadshavarna vid samtal som avtalas på förhand och i vardagliga interaktionssituationer. Tyngdpunkten i utvärderingen ligger på framsteg i barnets hela växande- och lärandeprocess, inte på enskilda mål.

Utöver läroplanen för förskoleundervisningen beaktas även S:t Karins stads

- strategi
- plan för småbarnspedagogik
- läroplan för den grundläggande utbildningen
- elevvårdsplan
- jämställdhets- och likabehandlingsplan
- säkerhetsplan
- plan för att skydda barn mot våld, mobbning och trakasserier
- plan för barns och ungas välbefinnande
- motionsplan
- program för integrationsfrämjande

2. Förskoleundervisningens uppdrag och allmänna mål

Förskolan är en viktig tidsperiod i barnets liv. Förskoleundervisningen ska planeras och genomföras så att barnen har möjlighet att bli inspirerade, experimentera och att lära sig nytt. Barnens utveckling inom de olika kunskaps- och färdighetsområdena breddas genom att de agerar och är aktiva och leker i månsidiga lärmiljöer. I förskoleundervisningen ska barnen ges tillfälle att kommunicera på olika sätt och att stärka sina sociala färdigheter. Målet är att barnen lär sig att värdesätta att alla människor är likvärdiga och att de själva är unika.

Småbarnspedagogiken inklusive förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling och lärande bilda en logiskt framskridande helhet som lägger grund för ett livslångt lärande. Förskoleundervisningens centrala uppdrag är att främja barnets förutsättningar att växa, utvecklas och lära sig. Undervisningen ska utgå från barnet. Undervisningens uppdrag är att stärka barnets positiva självbild och uppfattning om sig själv som lärande individ. Förskoleundervisningen ska utvecklas enligt principen om inkludering. Förskoleundervisningen har stor betydelse när det gäller att på ett tidigt stadium upptäcka behov av stöd för växande och lärande, att ge stöd och samtidigt förebygga svårigheter.

2.1. Förpliktelser som styr förskoleundervisningen

Förpliktelserna som styr förskoleundervisningen grundar sig på Finlands grundlag, lagen och förordningen om grundläggande utbildning och statsrådets förordning som utfärdats med stöd av den, elev- och studerandevårdslagen¹⁵ samt på grunderna för förskoleundervisningens läroplan.

Vid planering och anordnande av samt beslutsfattande om förskoleundervisning ska barnets bästa i första hand¹⁶ beaktas. Då undervisningen ordnas ska också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning eller internationella avtal som Finland förbundit sig att följa beaktas. Sådana är bland annat lagen om likabehandling¹⁷, jämställdhetslagen¹⁸, Europakonventionen om mänskliga rättigheter¹⁹ och FN:s konvention om barnets rättigheter²⁰. Enligt Finlands grundlag²¹ får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Kommunen är skyldig att ordna förskoleundervisning²² för barn som bor inom kommunen året innan läroplikten börjar. Förskoleundervisningen kan ordnas i daghem och i skolor. Vårdnadshavaren ska se till att barnet deltar i förskoleundervisningen eller annan verksamhet genom vilken målen för förskoleundervisningen uppnås²³. Förskoleundervisningen kan ordnas i daghem och i skolor.

I förskoleundervisningen är undervisningsspråket antingen svenska eller finska. Undervisningsspråket kan också vara samiska, romani eller teckenspråk. Dessutom kan en del av undervisningen ges på något annat språk än de som fastställs i lagen om grundläggande utbildning²⁴, om det inte äventyrar barnens möjligheter att följa med undervisningen. Om detta bestäms närmare i avsnittet Specifika frågor angående språk och kultur.

15 Lag om elev- och studerandevård (1287/2013)

16 Lag om grundläggande utbildning 3 a § (163/2022)

17 Lag om likabehandling (21/2004)

18 Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986)

19 Europakonventionen om mänskliga rättigheter, Fördrag (63/1999)

20 FN:s konvention om barnets rättigheter 1989

21 Finlands grundlag (731/1999) 6 § 2 mom.

22 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 4 §

23 Lag om grundläggande utbildning 26 a § 4 mom. (1040/2014)

24 Lag om grundläggande utbildning 10 § 1 mom. (1288/1999)

Enligt lagen om grundläggande utbildning²⁵ är målet för förskoleundervisningen att stödja barnens utveckling till humana människor och etiskt ansvarskännande samhällsmedlemmar och att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Målet för förskoleundervisningen är enligt lagen att som en del av småbarnspedagogik förbättra barnens inlärningsförutsättningar. Förskoleundervisningen ska också främja bildning och jämlikhet och undervisningen ska ges på tillräckligt lika villkor i hela landet. Målen för undervisning och fostran beskrivs närmare i statsrådets förordning²⁶.

Förskoleundervisningen omfattar i allmänhet ett läsår²⁷ och ska ges under minst 700 timmar²⁸. För barn som omfattas av förlängd läroplikt beskrivs alternativen i avsnittet Särskilt stöd. Förskoleundervisningen ska ordnas så att barn som deltar i förskoleundervisning har möjlighet att använda andra tjänster inom småbarnspedagogiken²⁹.

Förskoleundervisningen ska genomföras enligt en lokal läroplan som utarbetats utgående från grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Förskoleundervisningen ska på ett positivt sätt ta hänsyn till barnens olika språkliga, kulturella och religiösa bakgrund eller åskådning. Barnens åsikter ska beaktas och utvecklingen av deras identitet stödjas.

I lagstiftningen som berör förskoleundervisningen betonas vårdnadshavarnas delaktighet³⁰. Vårdnadshavarna har rätt att få information om förskoleundervisningens mål och verksamhet redan innan anmälan till förskoleundervisningen sker och om sitt barns förskoledag under året i förskolan. Vårdnadshavarnas åsikter och den information och respons som de ger ska beaktas när man utvecklar förskoleundervisningen.

Förskoleundervisningen, läromedlen och redskapen som används i undervisningen samt behövlig elevvård är avgiftsfria³¹. Barnen ska varje förskoledag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid³² som är ändamålsenligt ordnad och övervakad.

Barn som deltar i förskoleundervisning har rätt till en trygg och säker studiemiljö³³. Tryggheten och säkerheten ska beaktas i lärmiljöerna och i all verksamhet i förskolan. En verksamhetskultur som bygger på ömsesidig respekt och omsorg och lärmiljöer som lämpar sig för förskoleundervisningen skapar goda förutsättningar för att barnen ska känna sig trygga och säkra. Barnen ska individuellt och i grupp handledas³⁴ till att ta ansvar för sitt eget beteende och för att ingen i gruppen blir mobbad eller diskriminerad eller orsakar fara för någon annan. Trygghets- och säkerhetsfrågor beskrivs närmare i samband med Verksamhetskultur som stödjer växande och lärande och Elevvård. Vid anordnandet av undervisning ska dessutom beaktas föreskrifter om arbetarskydd, användning av personuppgifter, offentlighet och integritetsskydd samt föreskrifter om utredning av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn. I förskoleundervisningen kan fostrande samtal och disciplinära åtgärder som nämns i lagen om grundläggande utbildning³⁵ användas på ett för förskoleundervisningen anpassat sätt. Utbildningsanordnaren ansvarar för uppgörandet av den plan som lagen förutsätter. Planen kan ingå i den lokala läroplanen eller utgöra en skild plan.

Kommunen eller en anordnare som beviljats tillstånd att ordna förskoleundervisning kan köpa förskoletjänsterna³⁶ av en offentlig eller privat serviceproducent. Utbildningsanordnaren ansvarar för att de tjänster som köps ordnas enligt de lagar som gäller förskoleundervisning, tillståndet att ordna förskoleundervisning och enligt föreliggande läroplansgrunder.

25 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 2 §

26 Statsrådets förordning (422/2012) 2–4 §

27 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 9 § 2 mom.

28 Förordning om grundläggande utbildning (852/1998) 3 § 2 mom.

29 Lag om grundläggande utbildning 6 § 1 mom. (1288/1999) och Lag om småbarnspedagogik 11 a § 1 mom. (580/2015)

30 Lag om grundläggande utbildning 3 § 3 mom. (628/1998)

31 Lag om grundläggande utbildning 31 § 1 mom. (477/2003) och Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 9 § 4 mom.

32 Lag om grundläggande utbildning (628/1998) 31 § 2 mom.

33 Lag om grundläggande utbildning 29 § 1 mom. (1267/2013)

34 Lag om grundläggande utbildning 35 § (163/2022)

35 Lag om grundläggande utbildning 35 a § (1267/2013) samt 36 och 36 a § (477/2003 och 1267/2013)

36 Lag om grundläggande utbildning 4 § 1 mom. och 7 § 5 mom. (628/1998)

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Vårdnadshavaren ska se till att barnet regelbundet deltar i förskoleundervisningen inom ramen för den undervisningstid som enheten fastställt under verksamhetsåret. I S:t Karins ordnas förskoleundervisning i kommunala och privata förskoleenheter som bestäms enligt det förfarande som beskrivs i kapitel 1.

När vårdnadshavaren har meddelat att barnet deltar i förskoleundervisningen är närvaron i den grupp som anvisats för undervisningen förpliktande. Med tanke på lärandet är det viktigt att barnet är närvarande under den dagliga förskoleundervisningen. Barnets förutsättningar för lärande och välbefinnande stöds genom att följa upp barnets frånvarodagar från förskoleundervisningen. Barnets lärande och välbefinnande diskuteras med vårdnadshavarna när frånvaron överskrider 15 dagar under förskoleåret. All frånvaro under den tid som förskoleundervisningen ordnas beaktas. Eleven i förskoleundervisningen kan också tas med i diskussionen.

- I diskussionen kan man komma överens om hur man ska gå till väga om frånvaron fortsätter.
- När oro för lärandet och välbefinnandet väcks kan man göra upp en noggrannare plan för stödet under en diskussion med låg tröskel. I diskussionen kan man utnyttja Föra barnen på tal-frågor. Vid behov är förskoleundervisningens personal skyldig att göra en barnskyddsanmälan, skyldigheten förutsätter inte att frånvarogränsen uppfylls.
- En yrkesövergripande arbetsgrupp sammankallas när det uppstår oro över hur barnets lärande framskrider eller över barnets allmänna välbefinnande eller säkerhet. Att sammanställa gruppen och gruppens arbete grundar sig på vårdnadshavarens och barnets samtycke. I gruppen deltar representanter för elevvården och förskoleundervisningen, och barnets vårdnadshavare kallas till mötet.

Frånvaro som man vet om på förhand avtalas med gruppens lärare upp till tre frånvarodagar. Chefen för förskoleundervisningsenheten godkänner frånvaro som är längre än tre dagar. Frånvaro som anmäls på förhand avtalas fritt i kommunikationsapplikationen Wilma. För långa frånvaroperioder som man vet om på förhand kommer man överens om hur man säkerställer att lärandet och välbefinnandet främjas under denna period. Separata samtal som beskrivs ovan behövs inte om frånvarogränsen överskrids på grund av på förhand överenskomna frånvaron.

2.2. Förskoleundervisningens uppdrag under lärstigen

Det är viktigt att småbarnspedagogik, förskoleundervisningen som ingår i den, och den grundläggande utbildningen bildar en helhet som framskrider på ett logiskt sätt med tanke på barnens växande och lärande. Utgångspunkten för en högklassig helhet är att lärarna och den övriga personalen känner till de olika etapperna under lärstigen samt de centrala mål, särdrag och metoder som anknyter till dem. För att barnens växande och lärande ska fortlöpa smidigt, ska övergångarna planeras och utvärderas gemensamt på det sätt som beskrivs i avsnittet Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna. Undervisningspersonalen och den övriga personalen ska samarbeta med vårdnadshavarna under alla etapper av barnens lärstig. Målet är att varje barns lärstig fortlöper smidigt från småbarnspedagogik till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen utgående från barnets behov. För att målet ska nås är det viktigt med en systematisk ledning av personalens samarbete och kompetens både på förskoleenheterna och på anordnarnivå.

Förskoleundervisningen har i enlighet med statsrådets förordning³⁷ som särskilt mål att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens förutsättningar för utveckling och lärande samt att stärka barnens sociala färdigheter och sunda självkänsla med hjälp av lek och positiva upplevelser av lärande. I förskoleundervisningen ska pedagogiska metoder som lämpar sig för småbarnspedagogik användas och barnens intressen respekteras när undervisningen ordnas. Olika former av lek ska ständigt ingå i förskoleundervisningens verksamhet. Vårdnadshavarna är viktiga samarbetsparter vid planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten.

37 Statsrådets förordning (422/2012) 5 §

Stödet för växande och lärande samt elevvården ordnas vid behov genom sektorsöversgripande samarbete.

Förskoleundervisningen är målinriktad verksamhet. Målen för undervisningen fastställs enligt grunderna för läroplanen och den lokala läroplan som utarbetats utgående från läroplansgrunderna. Läroplanen ska inte fastställa gemensamma mål för barnens lärande. Individuella mål främjar barnens växande och lärande, och därför ska läraren diskutera varje barns individuella behov, önskemål och mål för lärandet med barnet och barnets vårdnadshavare. Förskolepersonalen ska planera undervisningen och utveckla lärmiljöerna utgående från dessa behov och önskemål. För att göra lärandet ännu mer målinriktat, kan läraren för varje barn utarbeta en plan för barnets lärande tillsammans med barnet och vårdnadshavaren. En plan för barnets lärande ska alltid utarbetas ifall barnet får intensifierat stöd. För barn som omfattas av särskilt stöd ska en individuell plan³⁸ för hur undervisningen ska ordnas (IP) utarbetas.

I förskoleundervisningen ska varje barns fysiska, psykiska och sociala utveckling samt utvecklingen av kunskaper och färdigheter följas upp och stödjas. Målet är att samtidigt förebygga eventuella svårigheter. Barnets jaguppfattning ska stärkas med hjälp av uppskattande kommunikation, mångsidiga inlärningsupplevelser och uppmuntrande respons. Under förskoletiden ska barnen få bekanta sig med den närmaste omgivningen, dess natur och den mångfald av människor som bor där. Lek och fantasi har stor betydelse när barnen lär sig nya kunskaper och färdigheter. Förskoleundervisningen ska erbjuda barnen tillfällen att kommunicera, uttrycka sig på olika sätt och få nya upplevelser. Tillsammans ska man i olika lärmiljöer bekanta sig med saker som intresserar barnen. Det ger barnen möjligheter att få vänner, att känna glädje över sitt lärande och att bli intresserade av nya saker.

När vårdnadshavaren anmält sitt barn till förskolan, är utgångspunkten att barnet deltar i all verksamhet³⁹. Utbildningsanordnaren beslutar och informerar vårdnadshavaren om förfaringsätt gällande anhållan om befrielse på grund av barnets sjukdom eller annan orsak. Vårdnadshavaren, läraren och den personal som medverkar i anordnandet av förskoleundervisningen bär gemensamt ansvar för att förskolebarnen regelbundet deltar i förskoleundervisningen.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

De gemensamma temana för förskoleundervisningen i S:t Karins och tyngdpunkterna för läsåret antecknas i förskoleundervisningens årsplan. I årsplanen antecknas läsårets arbets- och semestertider samt tidpunkten för förskole- och nybörjarundervisningens samarbetsmöte i september.

Vid enheterna för förskoleundervisning utarbetas grupplaner som baserar sig på de barnspecifika läroplanerna för förskoleundervisningen som utarbetats tillsammans med barnen och vårdnadshavarna. I grupplanerna beskrivs närmare hur förskoleundervisningen genomförs som en del av lärandestigen samt hur barnens och vårdnadshavarnas delaktighet säkerställs. I grupplanen antecknas dessutom målen för utvecklingen av lärmiljön och verksamhetskulturen.

För varje barn i förskoleundervisningen utarbetas barnets läroplan för förskoleundervisningen, som också fungerar som barnets plan för småbarnspedagogik i fråga om den kompletterande småbarnspedagogiken. Barnets läroplan utarbetas två månader efter att barnet har inlett förskoleundervisningen. Barnets läroplan är en fortsättning på barnets plan för småbarnspedagogik. Vårdnadshavarna och läraren inom småbarnspedagogiken, samt barnet själv i tillämpliga delar, deltar i utarbetandet och utvärderingen av barnets läroplan. Förverkligandet av målen i barnets läroplan utvärderas på våren tillsammans med barnet och vårdnadshavarna.

För att trygga barnets enhetliga lärtig följs gemensamt överenskommen praxis för dataöverföring, som beskrivs i avsnitt 3.3 och kapitel fem.

³⁸ Lag om grundläggande utbildning 16 a § 1 mom. (628/1998)

³⁹ Lag om grundläggande utbildning 35 § (1040/2014)

2.3. Värdegrunden

Förskoleundervisningen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i gruppen. Barnen har rätt att lära sig och bilda sig en uppfattning om sig själva och världen utifrån sina egna perspektiv.

Barnen har rätt att lära sig genom lek och att glädja sig över sitt lärande. Barnets tidigare upplevelser och kunskaper utgör en del av barnets lärtig. Det är viktigt att respektera att barn är olika, att de betar sig och lär sig på olika sätt. Barnens uppfattningar och åsikter ska värdesättas och de ska få delta i utformandet av lärmiljöerna och enligt sina förutsättningar även i planeringen och utvärderingen av verksamheten. Barnen ska spurras till samarbete och gemenskap.

Varje barn har rätt till god undervisning. God förskoleundervisning kännetecknas av uppmuntrande respons och rättvist bemötande. Barnen ska ges möjlighet att uttrycka sig och sina tankar, hantera känslor och konflikter samt pröva och lära sig nya saker. Förskoleundervisningen ska stödja barnens förmåga att förstå värderingar, tillägna sig hälsosamma levnadsvanor samt utveckla sina emotionella färdigheter och sitt sinne för estetik.

Samarbete mellan förskolepersonalen och vårdnadshavarna bidrar till att trygga barnens välbefinnande. Förskolepersonalen ska bemöta olika familjer och hemmens olika åskådningar, religioner, traditioner och syner på uppfostran med öppenhet och respekt för att skapa förutsättningar för konstruktiv kommunikation och undervisning⁴⁰.

I förskoleundervisningen ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska. Verksamhetsmiljön i förskolan ska stödja jämlikhet och likabehandling. Det innebär bland annat jämlikhet i fråga om åsikter och jämställdhet mellan könen. Förskoleundervisningen ska främja barnens möjligheter att utveckla sina färdigheter och att göra val oberoende av könsbundna förväntningar. Strävan efter jämlikhet ska kompletteras av en övergripande princip om likabehandling⁴¹. Undervisningen ska präglas av religiös pluralism samt vara partipolitiskt och konfessionellt obunden. Förskoleundervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Förskoleundervisningen i S:t Karins utgår från barnet. I undervisning som utgår från barnet har barnet rätt att lära sig och bilda en uppfattning om sig själv utgående från sina premisser, bli hörd och få sina behov mötta. Barnet har rätt att hantera känslor och konflikter. Att utgå från barnet innebär att pedagogen har mod att ta fasta på barnens initiativ och intressen. På det sättet blir barnet delaktigt i sin egen vardag.

Grunden för trygghet är en verksamhetskultur som bygger på ömsesidig respekt och omsorg samt lärmiljöer som lämpar sig för förskoleundervisning. I förskoleundervisningen delar man framgångar och besvikelser samt samarbetar med andra.

Det utförs öppet samarbete med barnen och deras familjer i konstruktiv växelverkan. Vårdnadshavarna deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av sitt barns förskoleundervisning på önskat sätt till exempel i samband med inlärningsamtalen.

I S:t Karins är lek och lekfullhet i centrum för ordnandet och genomförandet av förskoleundervisning ur verksamhetens perspektiv. Barnets intressen beaktas och tas med i planerna och verksamheten. Barnen involveras i planeringen, genomförandet och utvärderingen av leken. Lekens centrala ställning i förskoleundervisningens verksamhetskultur syns i att leken dagligen ges tid och utrymme. Personalen uppmuntrar barnen till långvarig lek och glädjen som den ger. Personalen möjliggör och stöder leken. Under leken anpassar sig personalen till olika roller såsom medlekare, tålare och stimulerare. Leken får synas och höras dagligen i

40 Statsrådets förordning (422/2012) 2 §

41 Lag om likabehandling 6 § 1 mom. (21/2004)

förskoleundervisningen. Barnets lek stöds och leken ges alternativ med hjälp av olika metoder och lärmiljöer.

2.4. Synen på lärande

Grunderna för förskoleundervisningens läroplan har utarbetats utgående från en syn på lärande, enligt vilken barn tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter genom växelverkan med andra barn, lärare, olika grupper och den närmaste omgivningen. Lärande är en helhetsbetonad process som inbegriper handlingar, känslor, sinnesförnimmelser, fysiska upplevelser och tankar. Det väsentliga i lärandet är att barnen själva är aktiva och litar på sina möjligheter som lärande individer. Också barnens vilja och tilltagande förmåga att samarbeta har betydelse för lärandet. I förskoleundervisningen lär sig barnen genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små arbeten, skapa och uttrycka sina upplevelser. Positiva känsloupplevelser, glädje och nyskapande verksamhet främjar lärandet och sporrar barnen att utveckla sin kompetens.

Utgångspunkten för lärandet är barnets tidigare erfarenheter och kunskaper. Det är viktigt att nya kunskaper och färdigheter har anknytning till barnens vardag och erfarenhetsvärld. Genom handledd verksamhet och lek i förskolan får barnen lära sig att samarbeta med andra och att ställa upp individuella och gemensamma mål. I verksamheten ska man lyssna på barnen, höra deras åsikter, diskutera med dem och stödja dem att ta hänsyn till andra. På det viset upplever barnen att de är en del av gruppen och gemenskapen. Målet är att nya kunskaper och färdigheter väcker barnens lust att lära sig mera.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

”Glädje uppstår i samverkan!”

Inlärningsynen i S:t Karins förskoleundervisning går ut på att barnen tillägnar sig ny information och nya kunskaper i samspel med andra barn och vuxna. Barnet ses som en aktiv aktör som lär sig i all vardaglig verksamhet: genom att leka, röra sig, undersöka och upptäcka.

I förskoleundervisningen i S:t Karins betonas övning av emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter. Personalen inom förskoleundervisningen inspirerar barnen att lära sig genom att lyssna, diskutera, uppmuntra och handleda verksamheten.

Målet är att väcka lust och glädje att lära sig samt få barnet att upptäcka sitt eget lärande.

2.5. Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen

Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter på det sätt som situationen kräver. Utvecklingen av mångsidig kompetens börjar i den tidiga barndomen och fortgår hela livet. Den stärks successivt under lärtiden genom studier inom olika kunskaps- och färdighetsområden, vardagliga aktiviteter och kommunikation. Behovet av mångsidig kompetens framhävs när den omgivande världen förändras. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden en bred kompetens som överskrider gränserna mellan olika vetenskapsområden.

Uppdraget att utveckla mångsidig kompetens ska beaktas i all verksamhet i förskolan: vid utvecklandet av verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt i det fostrande arbetet och i undervisningen. Uppdraget grundar sig på principen i statsrådets förordning⁴² om att se undervisningen som en helhet. Detta förutsätter målmedvetet arbete och utvärdering av hur målen uppnås samt samarbete mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Utvecklingen av mångsidig kompetens främjar barnens växande som individer och som medlemmar i sin grupp. De olika delområdena inom mångsidig kompetens stödjer barnens

⁴² Statsrådets förordning (422/2012) och UKM:s premoria 28.6.2012

förmåga att rikta in sig på livslångt lärande och lägger grund för en hållbar livsstil. I förskoleundervisningen ska tyngdpunkten ligga på de sociala och kulturella dimensionerna av hållbar livsstil. Arbetssätten i förskolan, hur lärmiljöerna utformas och hur barnens lärande och välbefinnande stöds påverkar utvecklingen av mångsidig kompetens i högre grad än innehållet i undervisningen.

Förmåga att tänka och lära sig

Tänkandet och färdigheten att lära sig utvecklas genom kommunikation och skapar förutsättningar för utvecklingen av övriga kompetenser och livslångt lärande. Mängden information, som hela tiden uppdateras, förutsätter förmåga att tillägna sig ny kunskap och att kunna styra sitt lärande. Strukturering av information och skapande av ny kunskap förutsätter kreativt och kritiskt tänkande. Förskoleundervisningens uppdrag är att uppmuntra och hjälpa barnen att utveckla sin förmåga att tänka och lära sig och att stärka barnens tro på sitt eget kunnande.

Barnens minne och fantasi ska utvecklas med hjälp av till exempel ramsor, musik och drama. Lekar, spel och olika problemlösnings- och forskningsuppgifter ger barnen upplevelser samt möjligheter att känna glädje över att inse och upptäcka nya saker. Mångsidig motion och perceptionsmotoriska övningar stödjer barnens lärande. Barnen ska uppmuntras att pröva och lära sig också krävande saker, att fråga och ifrågasätta. De ska spöras att glädja sig när de lyckas och att uppmuntra andra och samtidigt att inte ge upp om de misslyckas. Arbetet dokumenteras och man diskuterar och utvärderar tillsammans med barnen hur man lyckats. Samtidigt ska barnen få hjälp med att bli medvetna om sina framsteg och sitt lärande.

Kulturell och kommunikativ kompetens

Att kunna kommunicera, uttrycka sig och förstå andra har stor betydelse för individens funktionsförmåga och välbefinnande i en mångkulturell värld. Förmågan att lyssna, känna igen och förstå olika synsätt kännetecknar god kommunikation och kulturella färdigheter. För att skapa positiva människorelationer och lösa problemsituationer på ett konstruktivt sätt förutsätts samarbetsförmåga. Förskoleundervisningen ska erbjuda barnen möjligheter att på ett tryggt sätt öva sin förmåga att kommunicera och uttrycka sig i kamratgruppen och med vuxna i närmiljön.

Barnen ska uppmuntras att lära känna och umgås med andra människor. Fester, lekar och aktiviteter som förutsätter samarbete ger barnen möjlighet att öva sig att uppträda i olika situationer och med olika människor. Barnen ska bemötas med respekt och lära sig att vara vänliga och uppföra sig väl mot andra. Tillsammans med barnen ska man bekanta sig med närmiljön och dess kulturella mångfald. Barnen ska lära sig att uppskatta sina egna och andra familjers traditioner och vanor. Utvecklingen av barnens språkmedvetenhet ska stödjas och barnen ska uppmuntras att uttrycka sig på olika sätt.

Vardagskompetens

Alla behöver kunna ta hand om sig själva, värna om sin hälsa och trygghet och använda teknik i vardagen. Det handlar om individens välbefinnande och att tillägna sig en hållbar livsstil. Förskoleundervisningen ska stärka färdigheter som hör samman med barnens välbefinnande och uppmuntrar dem att göra val som stämmer överens med en hållbar livsstil. Förskoleundervisningen ska också stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden.

I förskoleundervisningen ska barnen utifrån sina förutsättningar lära sig ta ansvar för sig själva och andra, för sina saker och den gemensamma miljön. Barnens vardagsrytm och betydelsen av måltider och vila ska tas upp i undervisningen och med vårdnadshavarna. Särskild vikt ska fästas vid mångsidig och tillräcklig motion som en förutsättning för barnens lärande och välbefinnande. Med barnen diskuteras vad som inverkar positivt respektive negativt på deras välbefinnande. Barnen ska få lära sig att röra sig tryggt i trafiken. De ska uppmuntras att be om och söka hjälp vid behov. Tillsammans med barnen prövar man på tekniska lösningar och ger dem övning i att använda apparater och utrustning på ett tryggt sätt.

Multilitteracitet

Med multilitteracitet avses förmågan att tolka och producera olika slag av meddelanden. Multilitteracitet hänger nära samman med tanke- och kommunikationsfärdigheter och förmåga

att söka, bearbeta, producera, presentera, bedöma och värdera information i olika miljöer och situationer. Informationen kan produceras och presenteras med hjälp av verbala, visuella, numeriska eller andra symbolsystem eller med kombinationer av dessa. Multilitteracitet omfattar olika former av läskunnighet, såsom grundläggande läsfärdighet, numerisk läskunnighet, bildkunskap och mediekunskap. Multilitteracitet har koppling till ett vidgat textbegrepp, enligt vilket texterna kan vara bland annat skriftliga, verbala, audiovisuella eller digitala. De olika områdena av multilitteracitet är grundläggande färdigheter ur individ-, samhälls- och arbetslivsperspektiv. Kompetens i multilitteracitet skapar grunden för övrigt lärande och övriga studier. Utvecklingen av multilitteracitet börjar redan i den tidiga barndomen och fortgår hela livet. Förskoleundervisningen ska tillsammans med vårdnadshavarna stödja utvecklingen av barnens multilitteracitet.

Barnen ska uppmuntras att undersöka, använda och producera olika slags texter eller uttrycksformer. På detta sätt övar sig barnen tillsammans att uttrycka sig och att leva sig in i de tankar och känslor som meddelanden väcker. Utvecklingen av barnens bildkunskap, skriv- och läsfärdighet och numeriska läskunnighet ska stödjas. För att småningom utveckla mångsidig läskunnighet behöver barnen en vuxen förebild, en rik textmiljö, kultur producerad av barn och kulturella tjänster avsedda för barn, såsom filmer, lekramsor och musik. Barnens delaktighet stärks i takt med att multilitteraciteten utvecklas. Samtidigt vidgas barnens värld, blir mera strukturerad och får nya betydelser.

Digital kompetens

Digital kompetens är en viktig medborgarfärdighet. Den behövs i barnens och familjernas vardag, för kommunikation mellan människor och för delaktighet i samhället. Digital kompetens är en del av den multilitteracitet och medie- och studiefärdighet som behövs i studierna och i arbetslivet. Förskoleundervisningen ska jämsides med vårdnadshavarna främja barnens digitala kompetens.

Barnen ska i undervisningen få bekanta sig med olika informations- och kommunikationsteknologiska verktyg, tjänster och spel. Barnens kommunikationsfärdigheter, färdighet att lära sig och deras begynnande skriv- och läsfärdighet ska stödjas med hjälp av informations- och kommunikationsteknik. Barnens kreativa tänkande och samarbetsförmåga utvecklas när de ges möjligheter att själva testa och producera. Barnen ska handledas i att tillägna sig säkra och ergonomiska arbetssätt.

Förmåga att delta och påverka

Aktiv och ansvarsfull delaktighet och påverkan lägger grunden för en demokratisk och hållbar framtid. Det förutsätter att individen har förmåga och vilja att delta i den gemensamma verksamheten och litar på sina möjligheter att påverka. Barnen har rätt⁴³ att bli hörda och att vara delaktiga i frågor som påverkar deras liv. I förskoleundervisningen ska man respektera dessa centrala demokratiska principer. Förskoleundervisningen ska stödja barnens småningom framväxande förmåga att delta och påverka.

Verksamheten i förskolan ska planeras, genomföras och utvärderas i samverkan med barnen, förskolepersonalen och vårdnadshavarna. När barnen är med och påverkar lär de sig samtidigt att uppfatta betydelsen av gemensamma regler, överenskommelser och förtroende. Att bemöta barnen med respekt, ta hänsyn till deras tankar och ge dem möjlighet att vara tillsammans med andra barn och vuxna stärker barnens förmåga att delta och påverka. Barnen ska uppmuntras att hjälpa varandra och att vid behov be om hjälp. Det är viktigt att barnen upplever och vet att de som barn har rätt att få hjälp och skydd av vuxna.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Förmåga att tänka och lära sig

Tänkandet och lärandet stöds med aktivitetsbaserade metoder genom olika projekt och undersökningar samt genom verksamhet i små grupper. Tillsammans med barnen övar man på att söka information via olika kanaler och redskap, diskutera och uttrycka erfarenheter och fenomen. De heldagspedagogiska vanorna i vardagen, flexibla smågrupper samt graderingen

⁴³ FN:s konvention om barnets rättigheter 1989

av verksamheten planeras så att de stöder barnets lärande. För att möjliggöra lärande erbjuds tillräckligt med möjligheter till upprepning.

Kulturell och kommunikativ kompetens

Familjerna informeras om möjligheten att presentera sina egna fester och sin kultur i gruppen på önskat sätt. Möjligheterna att delta diskuteras i de inledande samtalen och inläringssamtalen samt i samband med de vardagliga mötena. Familjerna har också möjlighet att delta i planeringen och genomförandet av verksamheten för att synliggöra den kulturella mångfalden.

Med hjälp av smågruppsverksamhet och flexibel gruppering kan man skapa olika sammansättningar för arbete och lekar.

Vardagskompetens

Personalen inom förskoleundervisningen handleder barnen genom att visa modell för verksamheten, föregå med gott exempel och hjälpa barnen att öva upp sina färdigheter. De viktigaste målen för handledningen är att stödja barnets initiativ och självständighet. Barnet ges ansvar för sitt eget lärande genom att erbjuda hen möjligheter att öva på olika färdigheter med hjälp och stöd av en vuxen.

Man övar på att alternera aktivitet och lugn genom andnings- och avslappningsövningar eller att sagostretching. Genom att uttrycka känslor främjar man barnets kontroll över sina känslor och sitt beteende. Barnen har tillgång till högklassiga redskap som möjliggör självständig verksamhet.

Tillsammans med barnen bakar man, provar olika idrottsgrenar i samarbete med föreningarna och ger dem små ansvarsuppgifter t.ex. i samband med måltider.

Multilitteracitet

Barnen får lära sig att göra val och framföra sina åsikter. Tillsammans med barnen bekantar man sig med olika kommunikationssätt och innehåll. I förskoleundervisningen deltar man i mediekunskapsveckan.

Man bekantar sig med informationssökning och informationskällor med hjälp av digitala och analoga kommunikationsmedel, såsom internet, böcker, brev eller tidningar och tidskrifter.

Digital kompetens

De inläringsspel som används är pedagogiskt högklassiga och trygga. Förskoleundervisningens personal bekantar sig på förhand med det material som används. Begränsning av tidsanvändningen, god ergonomi och säkerhet diskuteras tillsammans med barnen. Barn använder internet endast med en vuxen.

I fostrande samtal med vårdnadshavarna diskuteras gemensamma spelregler beträffande användandet av informationsteknik vad gäller såväl åldersgränser och innehåll som tidsanvändning.

Förmåga att delta och påverka

Barnen ges möjlighet att påverka, göra val och göra sig hörd i sin vardag. Barnets idéer, önskemål och intressen beaktas när verksamheten planeras och genomförs. Man avviker från de vuxnas planer i föränderliga situationer och enligt barnens idéer.

Projektbaserat arbete utvecklar barnens egna styrkor och samarbetsfärdigheter samt berikar fantasin och uppmuntrar dem att kasta sig in i arbetet och skapa roliga gemensamma minnen. Barnen bedömer sin egen och gruppens gemensamma verksamhet i vardagliga situationer genom att rösta samt med hjälp av en smiley- eller tumbedomning. En positiv miljö där man diskuterar, lyssnar och uppmuntrar stöder och uppmuntrar barnet att ta upp sina egna tankar, önskemål och idéer.

3. Verksamhetskultur som stödjer växande och lärande

Verksamhetskultur är ett historiskt och kulturellt format handlingsmönster som utvecklas i det sociala samspelet inom förskolegemenskapen. Utvecklandet av verksamhetskulturen styrs av lagarna om förskoleundervisning och av de värden, den syn på lärande och de mål för förskoleundervisningen som fastställs i grunderna för läroplanen och i de lokala planerna. Verksamhetskulturen formas också av ledningsstrukturer och praxis, av personalens yrkeskompetens och av de lokaler, redskap och material som finns att tillgå. Verksamhetskulturen i förskolan återspeglas i kommunikationen, atmosfären och de pedagogiska metoderna och den inverkar alltid på hur barnen upplever kvaliteten på förskoleundervisningen. En bra verksamhetskultur främjar lärandet och välbefinnandet i förskolan.

3.1. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Verksamhetskulturen ska utvärderas och utvecklas så att den stödjer målen för förskoleundervisningen. I utvecklandet är det viktigt att beakta att vissa faktorer som påverkar verksamhetskulturen är dokumenterade och allmänt kända, andra är omedvetna och ibland även oavsiktliga. Verksamhetskulturen påverkar alla som tar del av den, oberoende av om de är medvetna om dess betydelse och effekter eller inte. Det är viktigt att alla vuxna som arbetar med barnen är medvetna om att deras sätt att agera och kommunicera överförs till barnen.

Utvecklandet av verksamhetskulturen förutsätter pedagogiskt ledarskap och styrning när det gäller förfaringsätt samt att personalen och barnen är delaktiga och förbinder sig till de gemensamma förfaringsätten. Anordnaren av förskoleundervisning och de personer som leder förskoleundervisningen bär ansvar för utvecklandet. Verksamhetskulturen ska utvecklas bland annat genom att pröva mångsidiga arbetssätt, nya lösningar i lärmiljöerna och genom att utveckla yrkeskompetensen i samarbetsnätverk. Systematisk självvärdering och kontinuerlig utveckling ska vara en naturlig del av förskolans vardag.

Det är viktigt att barnens och vårdnadshavarnas erfarenheter och åsikter utnyttjas i utvecklingsarbetet. För att barnens lärande ska fortlöpa smidigt är det nödvändigt att samarbeta med den övriga småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen samt sakkunniga inom stöd och elevvård.

Gemensam förskoleundervisning för alla

Utgångspunkten för utvecklandet av verksamhetskulturen är att förskoleundervisningen är gemensam för alla men ger varje barn möjlighet att agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen. Verksamheten ska utvecklas i en riktning som stödjer inkludering och kulturell mångfald. Alla barn ska erbjudas lämpliga utmaningar i lärandet och få sådant stöd för växande och lärande som de behöver. Barnen ska uppleva att man är intresserad av dem, respekterar dem och att deras åsikter och handlingar har betydelse.

Verksamhetskulturen ska stödja utvecklingen av öppen kommunikation och kollaborativa arbetssätt. De språk och kulturer, religioner och åskådningar som finns representerade i barngruppen ska återspeglas i förskoleverksamheten. Verksamhetskulturen ska stödja barns förmåga att kommunicera och fungera i kamratgruppen. De ska handledas att ta hänsyn till andra och att respektera andras integritet. Det skapar förutsättningar för att komma till rätta i ett pluralistiskt samhälle.

Glädje av lärande och insikt

Verksamhetskulturen i förskolan ska främja allas lärande. Förskolegemenskapen ska sporra barnen att våga pröva, försöka och misslyckas och att se saker positivt. Man gläds tillsammans

över framgångar och insikt. Den kulturella årscykeln i förskolan kryddas med olika evenemang, utflykter och fester.

Förskoleundervisningen ska planeras så att det finns utrymme för barnens lekar, initiativ och experiment. Barnen uppmuntras att uttrycka sig, att öva och lära sig olika färdigheter, kunskaper och arbetssätt i egen takt. Leken är viktig med tanke på bland annat barnets språkutveckling, när barnet ska lära sig nya färdigheter, hantera sina känslor och forma sin kulturella identitet. I förskoleundervisningen ska barnen ha möjlighet att leka på egna villkor och lära sig nya lekar och spel. Lekens olika former utnyttjas mångsidigt i undervisningen.

Barnet som delaktig aktör i sitt eget liv

Verksamhetskulturen ska stödja samarbete, gemensamt ansvar och delaktighet. Det är personalens uppgift att se till att alla barn får uttrycka sina åsikter och tankar och att barnens idéer och initiativ beaktas i verksamheten. Barnen ska få erfarenheter av att fatta beslut som rör förskolegruppen. Barnens beslut och aktivitet utvärderas gemensamt och barnen får samtidigt så småningom lära sig att ta gemensamt ansvar. Detta ger barnen erfarenhet av att vara delaktiga och aktiva.

Välbefinnande och en trygg vardag

Verksamhetskulturen ska stödja öppen kommunikation mellan barnen sinsemellan, mellan barnen och personalen och mellan de vuxna. Ömsesidig respekt, omsorg och omtanke om andra och miljön ska återspeglas i verksamheten. Barnen ska uppmuntras och handledas att identifiera, uttrycka och reglera olika slags känslor och att ta hänsyn till andra i olika konfliktsituationer.

I förskoleundervisningen ska man värna om hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Barnet ska skyddas från våld, mobbning och andra former av trakasserier. Barnet har rätt att få tröst då barnet behöver det. Mobbning, våld eller trakasserier tillåts inte. Personalen ska känna igen mobbning, ingripa vid mobbning och förebygga mobbning medvetet och systematiskt som en del av utvecklingen av verksamhetskulturen. Avgörande för att förebygga mobbning är att stödja barnens kamratrelationer och hela gemenskapens välbefinnande. Personalen har en central roll när det gäller att stödja barnen i att träna och utveckla sociala och emotionella färdigheter. Personalen ska tillsammans med barnen lära sig att lägga märke till och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. I kommunikationssituationer är det viktigt med närvaro och handledning av en vuxen. I fall av trakasserier, mobbning eller våld ska personalen diskutera med barnens vårdnadshavare och söka lösningar tillsammans.

Hälsosamma levnadsvanor ska uppmärksammas i förskoleundervisningen. Man ska mångsidigt röra på sig tillsammans både inomhus och utomhus och handleda barnen att undvika långvarigt stillasittande och att byta arbetsställning. Förskoledagen ska också innehålla möjlighet till lugn och ro. Barnen ska få lära sig att agera tryggt och säkert i olika lärmiljöer. När det gäller trygga vardagsrutiner ska de säkerhetsprinciper och planer som beskrivs i kapitel 6 om elevvård följas.

Mål för utvecklingen av verksamhetskulturen och utvärderingspraxis i S:t Karins

Leken är en central del av förskoleundervisningens verksamhetskultur. I praktiken ges leken tid och utrymme dagligen, leken får synas och höras dagligen. Personalen uppmuntrar barnen till långvarig lek och glädjen som den ger samt möjliggör och tillåter olika lekar. Personalen anpassar sig till olika lekroller. Barnens lek stöds med bildtavlor som styr valet av lek där barnen själva kan välja lekkamrater, leken de vill leka och de redskap som behövs för leken. I dramabaserade lekar har barnen möjlighet att uppleva saker via många sinnen samtidigt, varvid lärandet blir djupare. Leken ger barnen möjligheter att utveckla sitt tänkande, sina verksamhetssätt, sitt uttryck och känsloreglering i en tillåtande lärmiljö.

I samband med uppdateringen av läroplanen för förskoleundervisningen tillfrågades barnen vad de helst gör under förskoleundervisningen. Det som lyftes fram i svaren som den allra viktigaste saken var att leka med kompisarna.

Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen i S:t Karins stöder öppen växelverkan och utvecklingen av gemenskapliga verksamhetssätt. I barngrupperna beaktas individualitet, barnens

personlighet samt de representerade kulturerna och språken i planeringen av verksamheten. Barn beaktas och godkänns som de är. Man frågar om barnens synpunkter och åsikter i förskoleundervisningens vardag. Förskoleundervisningen ordnas på ett genusmedvetet sätt och könet påverkar inte den verksamhet som genomförs. Personalen ska reflektera över sina egna tankar och attityder som påverkar tankarna så att de vid behov kan ändras.

Vid de regelbundna mötena mellan enhetscheferna i S:t Karins stad kommer man överens om de gemensamma pedagogiska målen för den kommunala och privata verksamheten. Prioriteringarna inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i S:t Karins beaktas när verksamhetskulturen och verksamhetssätten utvecklas. De prioriterade områdena fastställs genom att utvärdera verksamheten och leda från S:t Karins stads strategi så att de motsvarar behovet av förskoleundervisning. Barn och vårdnadshavare tas med i bedömningen av verksamheten och fastställandet av de prioriterade områdena. Prioriterade områden inom förskoleundervisningen antecknas i förskoleundervisningens årsplan. Även sektorsövergripande samarbetspartner, till exempel den grundläggande utbildningen och familje- och socialarbetet, hörs när planerna utarbetas.

För förskolelärare och daghemsföreståndare ordnas årligen en utvecklingseftermiddag på stadsnivå i början av hösten. Lärarna i förskoleundervisningen kallas till en årlig utvärderingseftermiddag som ordnas i slutet av våren. Vid höstens möte preciseras målen för småbarnspedagogikens och förskoleundervisningens prioriterade område, och man kommer överens om gemensamma teman för läsåret i förskoleundervisningens årsplan. Dessa mål utvärderas under vårens möte.

Personalen inom förskoleundervisningen i S:t Karins stad utbildas på ett mångsidigt sätt och verksamhetskulturen utvecklas enligt behoven. Personalens yrkesskicklighet och kompetens upprätthålls och utökas genom att ordna aktuella utbildningar. I S:t Karins betonas utveckling och konsekvent ledning av en inkluderande verksamhetskultur.

Läroplanen för förskoleundervisningen styr personalens verksamhet och definierar olika begrepp. Gemensamt överenskomna regler ger trygghet för dagens gång. Reglerna och bakgrunden till dem diskuteras öppet med barnen med beaktande av barnens ålders- och utvecklingsnivå. I förskoleundervisningen i S:t Karins följs den gemensamma planen för att skydda barnen mot våld, mobbning och trakasserier. I denna plan kan enhetsspecifika preciserade anvisningar inkluderas.

Verksamhetskulturen utvärderas med hjälp av självreflektion och genom regelbundna diskussioner med teamet under läsåret. Dessutom skapar kundnöjdhetenkäter en grund för utvärderingen och utvecklingen av verksamhetskulturen. Förskoleundervisningspersonalen dokumenterar barnens växande och utveckling samt barngruppens verksamhet och interaktion. Tillsammans med barnen och vårdnadshavarna utvärderas lärmiljön och den verksamhet som ordnats utgående från perspektivet aktiverande verksamhetskultur och engagerande verksamhet. Förskoleundervisningspersonalen har i uppgift att bygga upp och stödja barnets positiva uppfattning om sig själv som elev genom att dagligen ge barnet positiv respons.

3.2. Lärmiljöer i förskoleundervisningen

Med lärmiljöer i förskoleundervisningen avses de lokaler, platser, redskap, grupper och förfaringsätt som stödjer barnens växande, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska bilda mångsidiga och flexibla pedagogiska helheter. De ska ge möjligheter till lek, kreativa lösningar och mångsidig analys av olika företeelser med hjälp av aktiverande arbetssätt som motiverar barnen.

Lärmiljöerna ska utvecklas utgående från den värdegrund, syn på lärande och de mål för utvecklandet av verksamhetskulturen som fastställs i föreliggande grunder. Utöver det ska barnens kunskaper, intressen och individuella behov samt principerna för förskoleundervisningen som beskrivs i Principer för förskoleundervisningen beaktas. Lärmiljöerna⁴⁴ ska vara trygga

⁴⁴ Statsrådets förordning 4 § (422/2012)

och hälsosamma. De ska också ge barnen möjlighet att leka och arbeta i en lugn och avslappnad atmosfär. Lärmiljöerna ska utformas så att de är ergonomiskt, ekologiskt och estetiskt ändamålsenliga och så att de är tillgängliga och ljusa, rena och trivsamma och att inomhusluften är av god kvalitet.

Lärmiljöerna ska utvecklas så att de främjar kommunikation och kollaborativt kunskapsskapande. Gemensamt överenskomna regler och tillvägagångssätt skapar en trygg pedagogisk miljö där man respekterar varandra. Mångsidiga lärmiljöer stödjer barnens aktivitet och sunda självkänsla, utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig samt ökar jämlikheten. Barnen ska vara med och utforma lärmiljöerna. Deras idéer och alster ska synas i lärmiljöerna. Det stödjer barnens delaktighet och ger dem en känsla av att lyckas och stärker samspelet med kamratgruppen.

Som lärmiljöer används lokaler inomhus och utomhus, den närbelägna naturen och den byggda miljön. Också informations- och kommunikationsteknik ska användas och tillämpas på ett ändamålsenligt sätt i förskoleundervisningen. De möjligheter som erbjuds av olika samarbetspartner, såsom biblioteks-, kultur- och idrottsväsendet, ska också utnyttjas. Barnens egna leksaker, informations- och kommunikationsteknisk utrustning och andra redskap kan användas enligt överenskommelse med vårdnadshavarna. Målet är att lärmiljöerna utgör ett helhetsbetonat lärlandskap som uppmuntrar till aktivt, kollaborativt och självständigt lärande.

Lärmiljöerna och utvärderingen av dem i förskoleundervisningen i S:t Karins

I S:t Karins är den gemenskap där barnen och de vuxna samspelar en viktig del av lärmiljön. För att möjliggöra en uppmuntrande och icke-brådskande atmosfär samt en varm växelverkan kommer man i gruppens läroplan för förskoleundervisningen överens om tydliga, gemensamma regler och verksamhetssätt. Genom sin verksamhet skapar gemenskapen en trygg lärmiljö som respekterar andra.

Pedagogiskt mångsidiga lärmiljöer stöder barnens delaktighet, sociala färdigheter och samarbetsfärdigheter samt erbjuder upplevelser av framgång och stärker självkänslan. Funktionalitet och lekfullhet i lärmiljön ökar barnens aktivitet och självständighet. Lärmiljöerna bedöms tillsammans med barnen och de ändras enligt barngruppens behov samt utifrån idéer från barnen.

I förskoleundervisningen i S:t Karins utnyttjas olika fysiska lärmiljöer såväl inomhus som utomhus, den närliggande naturen, den byggda miljön och den elektroniska inlärningsmiljön. I den fysiska lärmiljön ingår också högklassiga leksaker, redskap och material.

Kulturlandskapet i S:t Karins erbjuder mångsidiga lärmiljöer och vardagsupplevelser. I S:t Karins är havselementen, sjön och skogarna samt servicen som staden erbjuder tillgängliga för alla. Under förskoleåret bekantar man sig med objekt i närmiljön, såsom bibliotek, motionsplatser, Kustö slottsröster och andra historiska objekt, Väisälä rympark samt andra möjligheter som närmiljön erbjuder.

Naturen och närmiljön är en fast del av den fysiska lärmiljön och besöks regelbundet. I naturen kan målen för olika lärområden uppnås till exempel genom lek och rörelse. I naturen undersöker och förundrar man sig över omvärlden samt observerar årstiderna och de förändringar som de för med sig i naturen. Målet är att stärka barnens förhållande till naturen.

3.3. Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna

Målet med samarbetet är att förskoleundervisningen, annan småbarnspedagogik och den grundläggande utbildningen bildar en logisk kontinuitet som stödjer barnets utveckling och lärande. Samarbetet ska säkerställa kvaliteten på förskoleundervisningen och stärka barnens och

vårdnadshavarnas delaktighet. Samarbetet ska vara systematiskt. Samarbetet ska utvecklas och utvärderas tillsammans under ledning av anordnaren av förskoleundervisning.

Samarbete inom förskoleundervisningen

En förutsättning för undervisning av hög kvalitet är kännedom om målen och förfaringssätten under de olika etapperna av lärtigen. Genom att utarbeta och utveckla läroplanerna i samarbete mellan personalen i förskoleundervisningen, den övriga småbarnspedagogik och den grundläggande utbildningen främjas kvaliteten inom småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Det är viktigt att personalen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen har möjlighet att bekanta sig med varandras verksamhet och lärmiljöer också i praktiken. För att stödja barnens växande och lärande ska undervisnings- och stödmetoderna vara enhetliga.

Förskolepersonalen ska samarbeta med personalen inom välfärdområdets social- och hälsovårdstjänster för att stödja barnens välbefinnande, växande och lärande. Stödet för barnens växande och lärande samt praxis inom förskolans elevvård ska utvärderas och utvecklas genom sektorsövergripande samarbete. Genom samarbete mellan förskolepersonalen och aktörer i närmiljön främjas att lärmiljöerna är mångsidiga. Samverkan med andra öppnar barnets lärmiljöer mot samhället och världen utanför.

Samarbete inom personalen är nödvändigt med tanke på en välmående arbetsgemenskap och för undervisningens kvalitet. Samtidigt fungerar samarbetet mellan de vuxna i förskolan som en bra modell för barnen. Att stärka barnens samarbetsförmåga är ett av de mest centrala målen i förskoleundervisningen. Olika samarbetsformer och smågruppsarbete ska användas inom förskoleundervisningen. Barnen ska uppmuntras och stödjas till att verka som medlemmar i en grupp och att utveckla sin samarbetsförmåga. Barnens åsikter ska höras⁴⁵ på ett för dem lämpligt sätt när verksamheten planeras, genomförs och utvärderas.

Samarbete med vårdnadshavarna

Anordnaren av förskoleundervisning ansvarar för att utveckla samarbetet med vårdnadshavarna. Utgångspunkten för samarbetet är att bygga upp förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt mellan parterna. Samarbetet förutsätter initiativförmåga av förskolans personal och att de har personlig kommunikation med vårdnadshavarna. Samarbetet ska ta hänsyn till familjernas mångfald, individuella behov och frågor som gäller vårdnad. Olika kommunikationsmedel ska användas i samarbetet och vid behov används en tolk eller språkassistent. Samarbetet med vårdnadshavarna ska också ge möjlighet till diskussion vårdnadshavarna emellan.

Vårdnadshavarnas erfarenheter gällande sitt barns tidigare uppväxtmiljöer, utveckling, lärande och intressen ska beaktas i förskoleundervisningen. Läraren ska diskutera med vårdnadshavarna om familjens och förskolans värden, fostringsmetoder och mål. Barnens och vårdnadshavarnas synpunkter ska beaktas i undervisningen och vid uppgörandet av den plan som eventuellt utarbetas skilt för varje barns lärande. Vårdnadshavarna ska ges tillfällen att bekanta sig med och delta i sitt barns förskoledag. För samtal med vårdnadshavarna ska reserveras tillräckligt med tid. Vårdnadshavarnas språk- och kulturkunskaper och annan sakkunskap kan utnyttjas i förskoleundervisningen.

Förskolepersonalen ska diskutera med vårdnadshavarna om hur barnens växande och lärande framskrider. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavarna när ett barn behöver stöd för sitt växande och lärande. Vårdnadshavarna ska få information om hur transporter och elevvård, och övriga tjänster inom småbarnspedagogiken som barnet utöver förskoleundervisningen har möjlighet till, ordnas under förskoleundervisningen. Respons från vårdnadshavarna och barnen ska tas i beaktande då undervisningen, olika former av stöd och verksamhetskulturen utvecklas.

Samarbete vid övergångarna

Övergången från hemmet eller den tidigare småbarnspedagogiken till förskolan och från förskolan till skolan är viktiga skeden i barnets liv. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. Förfaringssätten

⁴⁵ Lag om grundläggande utbildning 47 a § (1267/2013)

vid övergångarna ska vara planmässiga. Det är viktigt att det i de lokala planerna för småbarnspedagogik och grundläggande utbildning finns en enhetlig linje för förfaringssätt i samband med övergångarna. Förfaringssätten ska utvärderas och utvecklas genom samarbete bland personalen. Respons från vårdnadshavarna ska också beaktas.

Anordnaren av förskoleundervisning ska skapa sådana samarbets- och informationsrutiner att barnens övergång från hemmet eller den tidigare småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen sker så smidigt som möjligt och stödjer barnens växande och lärande. Information som är nödvändig för anordnande av stöd för lärande och elevvård överförs när barnet övergår från en enhet till en annan eller från ett utbildningsstadium till följande. Överföringen av information ska följa gällande lagar⁴⁶. Vid övergångarna och i synnerhet vid beslut om att inleda förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen vid en avvikande tidpunkt ska man även utnyttja den sakkunskap som tidigare och framtida lärare har om barnets växande och lärande.

När ett barn börjar i förskolan och skolan ska man diskutera med barnet och vårdnadshavaren om mål, uppdrag och förfaringssätt. Målet är att barnen och vårdnadshavarna bekantar sig med lärmiljöerna, verksamheten och personalen i förskole- och nybörjarundervisningen innan undervisningen inleds. Barn och vårdnadshavare till barn som övergår till den grundläggande utbildningen ska informeras om morgon- och eftermiddagsverksamheten i den grundläggande utbildningen.

Samarbetets mål, praxis och utvärdering i genomförandet av förskoleundervisningen, med vårdnadshavarna samt i övergångsskeden i S:t Karins

Samarbetet med vårdnadshavarna

Barnets inläringssamtal hålls på hösten med vårdnadshavarna. Utifrån diskussionen utarbetas barnets läroplan för förskoleundervisningen. Barnets deltagande i samtalet möjliggörs.

Det gångna förskoleåret utvärderas på våren tillsammans med vårdnadshavarna och barnet. Det dagliga samarbetet med vårdnadshavarna är tätt och dessutom ordnas en vårdnadshavarkväll minst en gång under förskoleåret.

Övergång från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen eller mellan enheterna i S:t Karins

Under våren före förskoleåret är målet att alla kommande förskoleelever ska bekanta sig med sin kommande förskolegrupp. En lärare inom småbarnspedagogik eller familjedagvårdsledaren vid den avlämnande enheten ansvarar för att de uppgifter som är nödvändiga för att ordna barnets undervisning överförs till förskoleundervisningen. Uppgifterna om barn som omfattas av särskilt stöd förmedlas under överföringsmötet. Ett överföringsmöte kan vid behov ordnas också för ett barn som omfattas av intensifierat eller allmänt stöd. Den avlämnande instansen ansvarar för att ordna överföringsmötet. Vårdnadshavarna informeras om praxisen för dataöverföring och bjuds in att delta i informationsöverföringsmötena.

Samarbete med rådgivningen

Som stöd för samarbetet med rådgivningen används en elektronisk ICF-blankett som bedömer barnets funktionsförmåga. Förskoleundervisningens personal fyller i blanketten och diskuterar den med vårdnadshavarna innan den skickas till rådgivningen. Vid behov samarbetar man med arbetsgruppen Sulake, där man gör upp en habiliteringsplan för barnet. Närmare information om denna grupp finns i kapitel fem.

Övergång från förskoleundervisningen till skolan i S:t Karins

För alla barn som börjar skolan överförs de uppgifter som är nödvändiga för att ordna undervisningen till skolan. Inom staden flyttas barnets läroplan för förskoleundervisningen och stödblanketterna för barnets förskoleundervisning i Wilma-programmet.

Läraren inom småbarnspedagogiken vid den avlämnande förskoleundervisningsenheten ansvarar för att de uppgifter som är nödvändiga för att ordna barnets undervisning överförs till den grundläggande utbildningen. Uppgifterna om barn som omfattas av särskilt stöd förmedlas under överföringsmötet. Ett överföringsmöte kan vid behov ordnas också för ett barn som omfattas av intensifierat eller allmänt stöd med vårdnadshavarnas samtycke eller på hans önskemål. Den avlämnande instansen ansvarar för att ordna överföringsmötet. Vårdnadshavarna informeras om praxisen för dataöverföring och bjuds in att delta i informationsöverföringsmötena.

I kapitel fem beskrivs närmare överföringen av uppgifter som är nödvändiga med tanke på ordnandet av undervisningen för barn som behöver stöd.

Praktiskt samarbete mellan förskolegrupper och årskurser för nybörjarundervisning

Systematiskt samarbete mellan personalen på förskolan och i nybörjarundervisningen utgör grunden för barnens välmående, lärande och lyckade övergång från förskolan till skolan.

I september under förskoleåret hålls ett inledande möte för samarbetet mellan förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen. Under detta möte kommer man överens om samarbetspar som gör upp en samarbetsplan för det nya läsåret. Man kommer överens om att ordna gemensamma arbetsstunder minst fyra gånger per läsår. På våren utvärderar samarbetsparen den gångna verksamhetsperioden. Informationen från utvärderingen utnyttjas i planeringen av den kommande verksamhetsperioden.

På våren, i slutet av förskoleåret, sammankallar skolan ett möte för den gemensamma välfärdsgruppen för förskoleundervisning och nybörjarundervisning. Från skolans sida deltar eventuellt rektorn/biträdande rektorn, speciallärare och nybörjarundervisningens lärare i mötena. Från förskoleundervisningen kallas daghemsföreståndaren, speciallärare och förskolelärare till mötena. Även skolpsykologen och -kuratorn hör till sammansättningen. Under dessa möten presenterar förskoleundervisningen de pedagogiska stödåtgärder som använts på gruppnivå samt de prioriterade områdena under förskoleåret. Man går igenom förskoleårets pedagogiska eller strukturella lösningar på gruppnivå och hur man har svarat på utmaningar inom lärandet i förskoleundervisningen. Representanter för nybörjarundervisningen berättar hur man svarar på olika stödbehov på ett pedagogiskt och/eller strukturellt sätt i skolan. Grupp-specifika uppgifter som behandlas på samarbetsmötet och som är väsentliga för undervisningen utnyttjas när klasserna bildas.

4. Principer för förskoleundervisningen

Förskoleundervisningen ska följa de allmänna målen för förskoleundervisningen och målen för verksamhetskulturen.

4.1. Mångsidiga arbetsätt

Handledd och spontan lek samt åskådliggörande arbetsätt som främjar barnens aktivitet och kreativitet utgör en väsentlig del av förskolans verksamhet. Valet och användningen av arbetsätt ska styras av förskoleundervisningens uppdrag och mål och av barnens behov, förutsättningar och intressen. Barnens växande och lärande och utvecklingen av deras mångsidiga kompetens och sociala färdigheter ska stödjas genom användning av mångsidiga arbetsätt.

Arbetsätten i förskoleundervisningen är både verktyg och föremål för lärandet - färdigheter som utvecklas småningom och som barnen behöver under sin lärstig. Därför är det viktigt att läraren uppmuntrar barnen att pröva och använda olika arbetsätt i grupper, parvis och självständigt. Barnen ska få delta i planeringen av verksamheten och valet av arbetsätt och utföra olika slag av arbetsuppgifter. Det främjar barnens delaktighet i vardagen och stödjer utvecklingen av barnens förmåga att ta initiativ och ansvar. Lärandet främjas av att barnen är med och funderar över arbetets målsättningar och att de vet vad som förväntas av dem. De gjorda valen och slutresultaten utvärderas tillsammans.

När barnen leker lär de sig och gestaltar världen. Därför är lek i olika former central i förskoleundervisningen. Upplevelsebaserade och aktiverande arbetsätt ger barnen upplevelser och stärker deras motivation att lära sig. Målet är att barnen använder alla sina sinnen, rör på sig, utvecklar sitt minne och sin fantasi och njuter av att komma till insikt. Som stöd för lärandet och för att stödja utvecklandet av kollaborativa arbetsätt används olika slags spel. Vid gemensamt arbete ska barnen uppmuntras att fråga, undra, utforska, dra slutsatser och lösa problem samt att arbeta målinriktat mot det gemensamma målet. Barnen ska också ges möjligheter att experimentera och arbeta självständigt.

Användningen av mångsidiga arbetsätt förutsätter att lärmiljöerna i tillräcklig omfattning innehåller material, audiovisuella hjälpmedel och redskap som lämpar sig för lek och lärande samt möjligheter att använda informations- och kommunikationsteknik. Fungerande lärmiljöer ger möjligheter till att differentiera barnens arbete. Upplevelser av att lyckas och uppmuntrande respons bidrar till att utveckla en positiv självkänsla hos barnen. Målet är att barnens vilja att försöka och att lära sig stärks och att de förlitar sig på sin förmåga att lära sig nya saker.

Arbetsätten i förskolan ska utvecklas tillsammans utgående från personalens självvärdering och responsen från barnen och vårdnadshavarna.

4.2. Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet

Utvärderingen⁴⁷ utgör en viktig del av förskoleundervisningen. I förskoleundervisningen har utvärderingen två syften: den används som hjälp för att planera och utveckla undervisningen och för att stödja varje barns välbefinnande, växande och lärande. Utvärderingen är en helhet bestående av observation, dokumentation, evalueringsslutsatser och respons, som utöver lärarna även den övriga förskolepersonalen samt barnet och barnets vårdnadshavare ska delta i.

Förskoleundervisningens uppdrag⁴⁸ är att tillsammans med vårdnadshavarna skapa gynnsamma förutsättningar för barnet att utvecklas och lära sig. För att undervisningen ska vara målinriktad och

47 Lag om grundläggande utbildning 22 § 2 mom. (628/1998); Förordning om grundläggande utbildning 14 § 2 mom. (852/1998)

48 Statsrådets förordning 5 § (422/2012)

stödja barnets utveckling förutsätts att läraren får information om barnens tidigare uppväxtmiljö, utveckling, lärande och intressen. Centrala informationskällor är barnens vårdnadshavare, tidigare personal inom småbarnspedagogik och barnen själva. Förskoleläraren ska använda informationen för att planera barnets individuella mål i samråd med vårdnadshavaren och barnet. En plan för barnets lärande i förskoleundervisningen kan användas som hjälp vid planeringen.

Läraren ska följa upp⁴⁹ varje barns utveckling och lärande under förskoleåret genom att följa upp barnets arbete, beteende och hur lärandet framskrider inom olika kunskaps- och färdighetsområden. Uppföljningen ska basera sig på kontinuerlig observation och mångsidig dokumentation. Barnens alster och egna erfarenheter ska utgöra en del av dokumentationen och bedömningen. Också vårdnadshavarnas iakttagelser av sitt barns lärande och välbefinnande är viktiga. Läraren ska utgående från uppföljningsinformationen och den utvärdering som baserar sig på den anpassa undervisningen, lärmiljöerna och barnens eventuella stöd.

Läraren och den övriga personal som handleder barnen ska varje dag ge uppmuntrande respons till barnen om deras styrkor och om områden som de behöver utveckla. Den dokumentation som finns används så att alla barn kan observera sina framsteg. När barnen bli varse sin egen utveckling utvecklar de en positiv uppfattning om sig själva som lärande individer. Det är viktigt att vårdnadshavarna ofta får respons⁵⁰ om sitt barns arbete, beteende och lärande, så att de för sin del kan stödja sitt barn.

Förskoleundervisningen ska utveckla barnens förutsättningar för självvärdering⁵¹. Barnen ska uppmuntras att beskriva vad de tycker om i förskolan, vad de enligt egen åsikt lyckats med och vad de skulle vilja lära sig i fortsättningen. Läraren ska också uppmuntra barnen att fundera över hur gemensamma uppgifter lyckats. Självvärderingsförmågan som småningom utvecklas under barnens lärtid, utgör en del av förmågan att lära sig.

När barnet börjar i första klass är det viktigt att läraren har tillgång till nödvändiga uppgifter om varje barns arbete, växande och lärande i förskolan. Det förutsätter samarbete mellan förskolan, skolpersonalen, vårdnadshavarna och barnen. Vid överföringen av information kan dokument som beskriver barnets framsteg i förskolan och den eventuella planen för lärande eller IP som utarbetats i förskolan utnyttjas. Anordnaren av förskoleundervisning bär ansvar för att utveckla fungerande praxis för övergångarna. Vid överföring av information ska gällande föreskrifter iakttagas.

Ett villkor för att kunna upprätthålla och utveckla kvaliteten på förskoleundervisningen är att undervisningspersonalen målmedvetet genomför självvärdering. Lärarna ska använda utvärderingsinformation och dokumentation om barnens växande och lärande för pedagogisk planering och för att utveckla förskoleundervisningen. Respons från barnen och vårdnadshavarna ska beaktas för att utveckla verksamheten.

När läsåret avslutas kan barnen ges ett intyg⁵² över deltagande i förskoleundervisningen. Intyget ges på begäran av vårdnadshavaren. I intyget antecknas intygets namn, vem som ordnat förskoleundervisningen, skolans/daghemmets namn, barnets namn och personbeteckning samt datum för när intyget ges. På betygen skall finnas en anteckning om att de är utformade i enlighet med de grunder för förskoleundervisningens läroplan som Utbildningsstyrelsen fastställt 22.12.2014. Intyget kan innehålla en allmän beskrivning av förskoleundervisningen. Intyget ska inte innehålla beskrivningar av barnets personlighet, lärande eller arbetssätt.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Med hjälp av utvärderingen planeras och utvecklas förskoleundervisningsverksamheten i S:t Karins samt stöds barnets välmående, växande och lärande som individ och som grupp. Bedömningsmetoder som används är barnets läroplan för förskoleundervisningen, utvecklingsmappen, grupplanen för förskoleundervisningen, bedömningen av barnens delaktighet och kundnöjdhetssenkäten samt barnets självvärdering. Personalen inom

49 Lag om grundläggande utbildning 22 § 1 mom. (628/1998)

50 Förordning om grundläggande utbildning 10 § 1 mom. (852/1998)

51 Lag om grundläggande utbildning 22 § 1 mom. (628/1998)

52 Lag om grundläggande utbildning 22 § 2 mom. (628/1998)

förskoleundervisningen utvärderar vardagen genom att observera verksamheten och reflektera över sina egna verksamhetssätt regelbundet och målinriktat med tanke på barnens uppväxt, utveckling, interaktionssituationer och lärmiljö.

I förskoleundervisningen övar man på självvärdering tillsammans med barnen. De deltar i bedömningen av vardagliga aktiviteter och de uppmuntras att berätta sina åsikter. Tillsammans med barnen övar man på att bedöma framstegen i det egna lärandet samt att upptäcka egna framgångar och glädjas över dem. Barnen deltar i planeringen och utvärderingen av verksamheten i vardagliga aktiviteter bland annat med hjälp av barnintervjuer, smiley-bedömning och tumröstning.

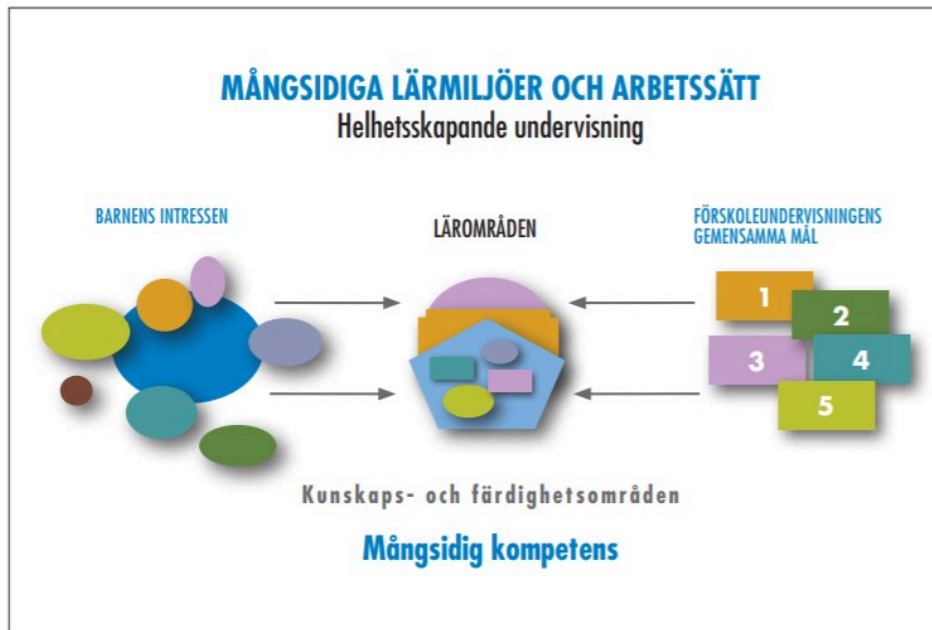
Barn som deltagit i förskoleundervisningen i S:t Karins får ett deltagarintyg i slutet av förskoleåret. Samma intygsmall används av alla förskoleenheter i S:t Karins.

4.3. Gemensamma mål för undervisningen och lärområden

Undervisningen i förskolan ska vara helhetskapande och bestå av lärområden av olika omfattning som genomförs på olika sätt. Lärområdena ska genomföras utgående från barnens intressen och de gemensamma mål för undervisningen som beskrivs i detta kapitel. De gemensamma målen baserar sig på mål inom olika kunskaps- och färdighetsområden som är väsentliga i förskolan och på målen för mångsidig kompetens. De gemensamma målen är mål som ska styra lärarens arbete.

Målet för undervisning som genomförs som lärområden är att stödja barnets växande och välbefinnande samt att erbjuda dem en mångsidig grund för sin kompetensutveckling. Leken och andra för barn naturliga sätt att arbeta och lära sig ska ligga som grund för lärande och all verksamhet. Hur lång tid som används för varje lärområde och hur de genomförs varierar beroende på ämnesområdet, situationen och på hur barnens lärande framskrider. Barnen ska under lärarens ledning delta i planeringen av lärområdena och i utvärderingen av genomförandet. Det är viktigt att alla barn har möjlighet att lära sig och de får arbeta i egen takt och utveckla sina färdigheter i mångsidiga lärmiljöer i växelverkan med andra barn, läraren och den övriga personalen. Syftet med lärområdena är att erbjuda barnen nya och inspirerande lärupplevelser och möjligheter att arbeta med uppgifter som innehåller lämpliga utmaningar i lärandet. Barnens olika behov av stöd ska beaktas i undervisningen och barnen ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.

De gemensamma mål för undervisningen som beskrivs i detta kapitel är uppdelade i fem helheter. Varje helhet innehåller mål som har både didaktiska och pedagogiska syften som hör samman med varandra. När man skapar förskoleundervisningens lärområden ska målen och innehållet i helheterna kombineras på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt.

Mina många uttrycksformer

Barnens inlärningsförutsättningar, sociala färdigheter och positiva självbild stärks när de lär sig att strukturera omvärlden. Den förmågan utvecklas när barnen får utforska, tolka och öva att uttrycka sig och världen på olika sätt. Det stödjer också utvecklingen av deras koncentrations- och självregleringsförmåga. Förskoleundervisningens uppdrag är att utveckla barnens uttrycksförmåga genom träning av grundläggande färdigheter i att uttrycka sig genom **musik, bildkonst, slöjd samt verbalt och kroppsligt**. När barnen får bekanta sig med olika kultur- och uttrycksformer stärks deras förmåga att delta och påverka och multilitteraciteten utvecklas. Användningen av olika uttrycksformer i förskolans vardag och fest ger möjligheter att lyfta fram den kulturella mångfalden och glädjas över den.

Allmänna mål för undervisningen inom denna helhet

I förskoleundervisningen ska barnen uppmuntras och stödjas i att använda olika uttrycksformer. Undervisningen ska planeras så att barnen får upplevelser av konst och erfarenheter av en kreativ process bestående av planering, genomförande och utvärdering. Verksamheten ska utgå från barnens förmågor, iakttagelser och upplevelser. Barnen ska uppmuntras att berätta om sina idéer, sitt arbete och om sina olika erfarenheter i anknytning till dem. Slutprodukterna granskas tillsammans och de gemensamma produkterna ska synas i lärmiljöerna. När barnen uttrycker sig och när arbetet dokumenteras ska det finnas tillgång till många olika slags material, verktyg och redskap. Kulturutbudet och lärmiljöerna i den närmaste omgivningen ska mångsidigt utnyttjas i undervisningen.

Detaljerade mål

Den **musikaliska verksamheten** i förskolan ska vara mångsidig och multisensorisk. Målet är att stärka barnens musikintresse och förhållande till musiken. Barnen ska ges möjlighet att upptäcka sina egna musikaliska färdigheter med hjälp av sång, dans, rörelser och genom att spela och skapa egen musik. Barnen ska få lära sig sånger och bekanta sig med olika musikstilar och instrument. Man leker, experimenterar och improviserar med musik. Tillsammans med barnen iakttar man ljudnivå, ljudlängd, ljudstyrka och klangfärger i det musikaliska utövandet. Undervisningen ska ge barnen erfarenheter av att tillsammans göra musik.

I förskoleundervisningen ska barnen öva sig att **slöjda** och att använda olika arbetsredskap. Barnens intresse för slöjd ska väckas. Barnen får pröva på att använda både hårda och mjuka material och lära sig de tekniker och basfärdigheter som behövs i användningen. De ska uppmuntras att planera och skapa olika slöjdarbeten tillsammans med andra inom ramen för sin fantasi och sina färdigheter. Barnen ska också planera och tillverka ett mera omfattande slöjdarbete under lärarens handledning. Lokala hantverkstraditioner eller traditioner som anknyter till barnens bakgrund kan utnyttjas i arbetet.

Utvecklingen av barnens **visuella tänkande och visuella uttryck** ska stödjas i förskoleundervisningen genom att barnen får skapa, tolka och bedöma olika bilder. Undervisningsinnehållet planeras utgående från barnens erfarenhetsvärld och intressen. Barnen ska uppmuntras att skapa bilder på olika sätt, med olika verktyg och material. Förmågan att skapa bilder tränas multisensoriskt, till exempel genom att måla, bygga och skapa mediepresentationer. Utöver de bilder barnen själva producerar ska man också tillsammans studera konstverk, mediebilder, formgivning av föremål och olika objekt i naturen och den byggda miljön. Barnen ska uppmuntras att tolka och beskriva sina tankar om de visuella budskapen. Bilder granskas med avseende på till exempel färg, form, material, upphovsman, i vilket sammanhang bilderna visas och vilka känslor de framkallar.

Barnen ska uppmuntras att **uttrycka sig muntligt och kroppsligt** med hjälp av lek och olika övningar. Målet är att barnen får erfarenheter av hur man kan leka och kommunicera på olika sätt med språket och kroppen. Barnens fantasier, upplevelser och iakttagelser bearbetas gemensamt med hjälp av olika uttrycksformer. Ramsor, dikter och barnlitteratur utnyttjas i undervisningen. Barnen ska få erfarenheter både av att uttrycka sig spontant och av gemensamt planerade processer. Som uttrycksformer kan användas dramaverksamhet, ordkonst eller dans.

Språkets rika värld

Språket är för barnen både ett föremål och ett verktyg för lärandet. I förskoleåldern blir språket allt mera ett verktyg för tänkande, uttryck och kommunikation, som barnen använder för att strukturera sin vardag och forma sin världsbild. Förskoleundervisningen uppdrag är att stödja utvecklingen av barnens **språkliga färdigheter** från en allmän uppfattning om språkets betydelse mot en mera detaljerad förståelse av språkets strukturer och form. Det centrala är att väcka barnens intresse och nyfikenhet för talat språk och för att läsa och skriva. Språkexempel och positiv respons har stor betydelse för lärandet. Att tolka och producera olika slags texter muntligt och med hjälp av olika kommunikationsmedel är en del av den

multilitteracitet och den mångsidiga kompetens i informations- och kommunikationsteknik som småningom utvecklas. Barnens språkliga och kulturella mångfald ska uppmärksammas och respekteras och dess kontinuitet stödjas i förskoleundervisningen. Att ge akt på olika språk stödjer språkmedvetenheten och utvecklingen av mångsidig kompetens med avseende på kulturella färdigheter och kommunikationsförmåga.

Allmänna mål för undervisningen inom denna helhet

Målet i förskoleundervisningen är att främja barnens språkliga utveckling och kommunikationsfärdigheter samt stärka deras intresse för språk och kultur. Utvecklingen av barnens språkliga medvetenhet främjas av språklekar och -ramsor och genom att barnen får bekanta sig med talat och skrivet språk på ett mångsidigt sätt. Barnens begynnande läs- och skrivfärdighet ska stödjas med hjälp av lekar och aktiverande övningar. Undervisningen och lärmiljöerna ska planeras så att de ger barnen goda möjligheter att iakttä, utforska och experimentera med talat och skrivet språk och att bredda sitt ordförråd. Utöver undervisningsspråket ska man i förskoleundervisningen också uppmärksamma andra språk. Det är viktigt att barn som har ett annat modersmål än undervisningsspråket får mycket stöd så att deras kunskaper i undervisningsspråket utvecklas och att de samtidigt upplever att de språk de talar hemma är viktiga och värdefulla.

Detaljerade mål

Utvecklingen av barnens kunskaper i **svenska/finska/samiska/teckenspråk** ska stödjas på olika sätt i förskoleundervisningen.

Undervisningen ska ge barnen möjligheter att öva sig att lyssna och tala i olika situationer. De ska uppmuntras att berätta och diskutera, att leva sig in i, förstå och minnas det de hör. Tillsammans med läraren funderar barnen över ords betydelse och leker med ord. Gemensamma diskussioner utvecklar barnens förmåga att fråga, dra slutsatser och bedöma det de hör. Barnen ska inspireras att skapa berättelser och ges möjlighet att öva sig genom till exempel drama, egna berättelser och sagor, även digitala.

Barnen ska få lyssna till olika texter och diskutera dem tillsammans. Det hjälper dem att förstå betydelsen av att läsa. Lärarens exempel och olika övningar ger barnen erfarenheter av hur tal kan omvandlas till skrivet språk och skrivet språk till tal. Man undersöker tillsammans skrivet och talat språk. Barnen ska göras uppmärksamma på att talet kan indelas i mindre enheter, såsom ord, stavelser och ljud.

Utvecklingen av barnens begynnande läsfärdighet ska stödjas genom att de ges möjligheter att skriva på ett lekfullt sätt och att producera egna texter med hjälp av digitala verktyg. Barnen ska inspireras att tillsammans och på egen hand känna igen och producera bokstäver, ord och texter på olika sätt utgående från sin förmåga och sitt intresse i för dem relevanta sammanhang.

Barnlitteratur ska användas på ett mångsidigt sätt i undervisningen. Barnen ska uppmuntras att undersöka och läsa olika slags texter enligt sin förmåga och att berätta eller på olika sätt uttrycka vad de hört eller läst.

Utvecklingen av barnens finmotorik och barnens förmåga att gestalta rum och riktningar ska stödjas med hjälp av olika lekar och övningar. Barnen ska lära sig ett ändamålsenligt penngrepp och att använda tangentbord och andra digitala verktyg för sitt skrivande.

I förskoleundervisningen ska man tillsammans iakttä **olika språk** för att stödja barnens språkliga färdigheter. I synnerhet granskas de språk som talas i barngruppen och i närmiljön. På det viset stöds barnens språkmedvetenhet och utvecklingen av de egna språkliga och kulturella identiteterna. Samtidigt väcker man barnens intresse för både rikedomen och det intressanta med olika språk och kulturer i omvärlden. I undervisningen kan till exempel sånger, lekar och tecken på olika språk användas.

Jag och vår gemenskap

När barnen växer blir deras revir större. Utöver det egna hemmets traditioner, regler, värderingar och synsätt möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Förskoleundervisningens uppdrag är att stärka barnens förmåga att förstå och komma till rätta i ett pluralistiskt samhälle. Lärområdet ska behandlas ur ett **historiskt och samhällligt perspektiv samt ur ett etiskt och livsåskådningsmässigt perspektiv**. Genom att fundera över närmiljöns historia och aktuella frågor riktas barnens intresse mot samhällsfrågor. Att reflektera över etiska val i vardagen, utveckla sina emotionella färdigheter och att träna konstruktivt beteende stärker barnens sociala färdigheter. Att bekanta sig med seder och bruk, religioner och andra åskådningar i närmiljön i kombination med andra övergripande mål stödjer utvecklingen av barnens kulturella och sociala färdigheter samt mångsidig kompetens med avseende på tänkande och lärande. Förskolan ska samarbeta med vårdnadshavarna och vara lyhörd för varje familjs bakgrund, synsätt och värderingar.

Allmänna mål för undervisningen inom denna helhet

Målet är att stärka barnens intresse för samhällelig verksamhet, i synnerhet i närmiljön, och att stärka barnens delaktighet i sin verksamhetsmiljö. Barnen ska göras uppmärksamma på nuet och ges möjligheter att leva sig in i händelser och situationer i det förflutna. Undervisningen ska stödja barnens förmåga till etiskt bemötande och tänkande samt utvecklingen av emotionella färdigheter. Under lärarens ledning ska barnen bekanta sig såväl med sin egen som med andra åskådningar och religioner som finns representerade i den egna barngruppen eller i närmiljön, och med seder och bruk som kännetecknar dem-. Barnen ska uppmuntras att fråga och ges utrymme att fundera och undra. Lämpliga arbetssätt är diskussioner och metoder som ger barnen möjlighet att leva sig in i olika situationer.

Detaljerade mål

Tillsammans med barnen bekantar man sig med en person eller ett objekt i närmiljön ur ett **historiskt** perspektiv. Ämnet behandlas på ett åskådligt sätt genom att använda flera sinnen och olika uttrycksformer. Också andra historiska händelser, personer, kulturer och kulturarv som intresserar barnen kan tas upp i undervisningen. Som informationskällor kan man använda personer, föremål och platser i den närmaste omgivningen samt vårdnadshavarnas sakkunskap om sitt eget kulturarv. Också olika festtraditioner, berättelser, traditionella lekar och sånger kan användas i undervisningen.

Barnens intresse för **samhällsfrågor** ska väckas med hjälp av diskussioner om aktuella frågor i närmiljön och samhället som intresserar barnen. Tillsammans med barnen bekantar man sig med medier och prövar att producera media på ett lekfullt sätt. Tillsammans med barnen diskuterar man och ifrågasätter sanningenligheten i medieutbudet. I undervisningen bekantar man sig med barnens rättigheter utgående från FN:s konvention om barnets rättigheter. Regler för förskolegruppen skapas och utvecklas tillsammans med barnen. Samtidigt lär man barnen att förstå att reglerna i samhället är avtal mellan människor. Närmiljön utnyttjas så att barnen har möjlighet att på riktigt delta och påverka.

Förskoleundervisningen ska innehålla gemensam **etisk fostran**. Den ska kopplas till barnens vardag och verkliga situationer som är förknippade med känslor och etiska val. Barnen ska få hjälp med att lära sig identifiera sina känslor, handla vänligt och ansvarsfullt och att lösa konfliktsituationer som uppstår mellan barnen på ett konstruktivt sätt. Tillsammans med barnen funderar man över vänskap och respekt för andra, glädje och rädsla, könsrelaterade antaganden och hur man skiljer mellan rätt och fel. Naturliga arbetssätt för etisk fostran är förutom gemensamma diskussioner till exempel rollekar, sagor och medieberättelser. Undervisningsmaterial och -program som utarbetats för att främja barns sociala och emotionella färdigheter utnyttjas i undervisningen.

Inom **åskådningsfostran** bekantar man sig tillsammans med de religioner och åskådningar som förekommer i barngruppen. Åskådningar som inte har någon religiös anknytning granskas vid sidan av övriga åskådningar. Åskådningsfostran kopplas ihop med vardagliga företeelser, fester och aktuella händelser som har religiös eller konfessionell innebörd. Målet är att hjälpa barnen att förstå och respektera både sina egna och andra barns och familjers olika konfessionella traditioner och sedvänjor samt uppfattningar som hänger ihop med dem. Barnen ska uppmuntras att fundera över olika livsfrågor i samverkan med andra. Samtidigt stärks deras förmåga att förstå ord och begrepp som anknyter till religioner och åskådningar. I undervisningen kan man dra nytta av exempelvis besök av gäster och evenemang i närmiljön.

Jag utforskar min omgivning

Barnens omvärld – den närbelägna naturen och den byggda miljön samt de övriga lärmiljöerna i förskolan – erbjuder gott om material för barnens lärande. När det gäller träning av barnens **matematiska färdigheter** och **teknologi- och miljöfostran** är det särskilt viktigt att undervisningen knyts till barnens erfarenhetsvärld och omvärld. Att strukturera och beskriva

sina iakttagelser, upplevelser och kunskaper som gäller omvärlden hjälper barnen att utvecklas som tänkande och lärande individer. Utveckling av förmågan att benämna saker och att förstå och använda olika begrepp främjar barnens multilitteracitet. Förskoleundervisningens uppdrag är att stödja utvecklingen av barnens matematiska tänkande och intresse för matematik. Den ska också stärka barnens naturkännedom och förhållande till naturen och göra dem bekanta med vardagsteknik. I förskolan bekantar sig barnen med undersökande lärande genom att iaktta och utforska omgivningen och genom att experimentera och dra slutsatser.

Allmänna mål för undervisningen inom denna helhet

Förskoleundervisningen ska stärka grunden för barnens matematiska tänkande och för matematiskt lärande. Barnen ska uppmuntras att upptäcka matematiken i vardagen och omgivningen. Undervisningen ska ge möjligheter att utveckla förståelse för begreppen tal, förändring och tid samt nivå och rymd och att utveckla mätkunskaper. Målet för undervisningen är att erbjuda barn som befinner sig i olika stadier av det matematiska tänkandet glädje över insikt och lärande.

Undervisningen ska omfatta iakttagelser i naturen. Utvecklingen av barnens känsla för miljön och deras förhållande till naturen stöds genom att barnen får röra sig i naturen och utforska den. Barnen ska också uppmuntras att iaktta hurudan teknik som finns i omgivningen och att testa egna lösningar.

Man bekantar sig med undersökande arbetssätt i undervisningen. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och att gemensamt söka svar på dem. Barnen ska lära sig att jämföra, klassificera och sortera information utgående från observationer eller mätningar. De ska uppmuntras att dra slutsatser och hitta lösningar på vardagliga problem och att testa olika lösningar. I undervisningen ska barnen öva sig att dokumentera med olika verktyg och att presentera resultat på olika sätt.

Detaljerade mål

Barnen sporras att utveckla sina **matematiska färdigheter** med hjälp av aktiverande övningar, genom lek och med hjälp av olika sinnen i olika lärmiljöer. I undervisningen bekantar man sig tillsammans med matematiken och dess delområden på ett åskådligt sätt.

Barnen ska uppmuntras att fundera över och beskriva sina matematiska observationer i olika vardagliga situationer med hjälp av att läraren beskriver och sätter ord på företeelserna. Barnen ska få öva sig att presentera sina observationer med hjälp av bilder och olika redskap. Undervisningen planeras så att barnen har gott om möjligheter att klassificera, jämföra och rangordna saker och ting och att hitta och skapa lagbundenheter. Undervisningen ska även omfatta lekar och uppgifter som utvecklar minnet. Barnen ska också uppmuntras att dra slutsatser och söka lösningar på problemlösningsuppgifter som anknyter till omvärlden.

Utvecklingen av barnens taluppfattning ska mångsidigt stödjas genom lek och övningar. Barnen ska uppmuntras att observera antal i omgivningen och att enligt sin förmåga kombinera dem med motsvarande räkneord och siffersymboler. Antalen jämförs och förändringen av antal undersöks med hjälp av praktiska exempel. Undervisningen ska i synnerhet fästa vikt vid utvecklingen av barnens förmåga att se och räkna upp talföljder.

Barnens förmåga att uppfatta nivå och läge ska stödjas genom olika övningar. Barnen ska till exempel med hjälp av rörelselekar uppmuntras att undersöka och testa två- och tredimensionalitet och lära sig plats- och jämförelsebegrepp, såsom framför, uppe och varannan. För att stärka barnens geometriska tänkande ges barnen möjligheter att bygga, pyssla och modellera. Under lärarens ledning får barnen bekanta sig med former i omgivningen och öva sig att benämna dem.

I förskoleundervisningen ska barnen pröva på att mäta både med kroppen och med olika redskap. I undervisningen tränas tidsbegrepp såsom ibland, i går och i morse. Man funderar tillsammans på tidsföljder till exempel genom att observera dygnstider.

I undervisningen ska bland annat lekar, spel och berättelser samt informations- och kommunikationsteknik utnyttjas.

Miljöfostran i förskoleundervisningen ska ge barnen naturupplevelser och möjlighet att utforska och bekanta sig med växter, djur och naturfenomen. Omgivningen iakttas med olika sinnen och med hjälp av audiovisuella hjälpmedel. Undervisningen kan också innehålla mindre experiment. Man diskuterar observationerna och övar sig att klassificera information

från sina observationer. Samtidigt övar barnen sig att använda begrepp som anknyter till naturen, att dra slutsatser och funderar över orsakssammanhang. Barnens kunskap om naturen utnyttjas i undervisningen. Man övar tillsammans att skaffa information om sådant som intresserar barnen. Man bekantar sig med naturskydd i undervisningen för att lägga grund för en hållbar livsstil. Barnen ska lära sig att värna om sin miljö och trivseln i miljön.

Man ger tillsammans med barnen akt på **tekniska lösningar** i vardagen, deras egenskaper och hur de fungerar. I undervisningen framhålls att teknik är resultatet av människans kreativitet. Barnen får bekanta sig med teknik genom att hitta på, pyssla och själva bygga olika konstruktioner och lösningar med olika material. Barnen ska uppmuntras att beskriva sina lösningar. Utöver redskapen i lärmiljöerna kan man till exempel använda barnens egna leksaker i undervisningen och fundera över hur de fungerar.

Jag växer och utvecklas

Förmåga att ta hand om sig själv och hantera vardagen ingår i den mångsidiga kompetens som är målet för förskoleundervisningen. Barnen behöver erfarenheter, information och reflektion för att småningom utveckla uppskattning för och färdigheter inom detta område. I förskoleundervisningen närmar man sig lärområdet ur **motions-, kost-, konsument-, hälso- och säkerhetsperspektiv**. Förskoleundervisningens uppdrag är att lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa, välbefinnande och motion samt att utveckla barnens hälso- och säkerhetskompetens. Vidare ska förskoleundervisningen främja kost-, konsumtions och hygienvanor som hör samman med en hållbar livsstil.

Allmänna mål för undervisningen inom denna helhet

Barnen ska få mångsidiga erfarenheter av motion och börja förstå sambandet mellan motion, välbefinnande och hälsa. Undervisningen ska ge barnen möjligheter att utveckla sina motoriska och sociala färdigheter. Särskild vikt ska fästas vid att utveckla de perceptionsmotoriska färdigheterna som är viktiga med tanke på barnens allmänna inlärningsförutsättningar. Tillsammans med barnen bekantar man sig med hälsosam kost och funderar över dess betydelse. Barnen får lära sig måttlig konsumtion. Undervisningen ska ta upp hälsorelaterade faktorer och stödja barnens förmåga att sköta sin hälsa. Barnen ska få information om hur man rör sig tryggt i närmiljön och i lärmiljöerna i förskolan.

Detaljerade mål

Målet i förskoleundervisningen är att inspirera barnen att **röra på sig** på många olika sätt och känna glädje över att röra på sig. Med hjälp av motion och lekar utvecklas barnens förmåga att fungera tillsammans med andra. Samtidigt stärks deras kroppskontroll och förmågan att uppfatta sin kropp och dess olika delar i förhållande till det omgivande rummet, den använda tiden och kraften. Utöver handledd motion ska barnen också varje dag ges möjligheter att frivilligt röra på sig både inomhus och utomhus. I samarbete med vårdnadshavarna ska barnen spurras att motionera också på fritiden i olika lokaler och i olika förhållanden utomhus.

Grundläggande motoriska färdigheter som behövs i vardagen tränas mångsidigt och regelbundet i olika miljöer i förskoleundervisningen. Sådana färdigheter är balans- och rörelseförmåga och förmåga att hantera redskap. Barnen får träna balans med hjälp av lekar där de övar att bromsa och finta eller genom att leka på en teknikbana. Rörelseförmågan främjas genom övningar där barnen ska rulla, klättra, springa och hoppa. Förmågan att hantera redskap tränas genom att barnen får knuffa och dra och använda olika redskap och bollar på olika sätt. Barnen ska dessutom inspireras att träna sin finmotorik med hjälp av till exempel spel och lekar som utvecklar fingerfärdighet och precision. Målet är att undervisningen ger alla barn möjligheter att delta och att lyckas och att den stödjer barnens välbefinnande och funktionsförmåga.

I förskoleundervisningen ska måltidssituationen utnyttjas som en hälsofrämjande lärmiljö som utvecklar barnens **kunskaper om mat**. Måltidssituationerna görs så trivsamma som möjligt och barnen får lära sig ett gott bordsskick. Utöver den finländska matkulturen och de finländska sederna, bekantar man sig även med någon annan matkultur genom att utnyttja hemmens sakkunskap.

Man ska tillsammans med barnen undersöka reklam som riktas till barnen och fundera över betydelsen av **måttlig konsumtion**. Till exempel tolkningar av konsumtion och reklam som kommer till uttryck i barnens lekar och teckningar kan fungera som grund för konsumentfostran i förskolan.

Barnen får lära sig förstå betydelsen av att röra på sig, att vila och att ha goda människorelationer för **välbefinnandet och hälsan**. Tillsammans med barnen funderar man över hälsa och sjukdomar och orsakerna till dem samt över människans möjligheter att påverka sin fysiska hälsa och sitt psykiska välbefinnande. Man diskuterar goda människorelationer och vilken betydelse de har för det psykiska välbefinnandet. Barnen övar i vardagliga situationer att umgås med kompisar, ta hänsyn till andra, identifiera och behärska känslor. Tillsammans med barnen diskuterar man sömn och motion och funderar över hur de inverkar på att man varje dag är pigg och mår bra. I undervisningen ska man söka information om hygien och som en del av vardagen i förskolan övas grundläggande färdigheter i anslutning till hygien.

Barnen ska i förskolan få information om sin rätt till ett **tryggt** liv, respektfullt bemötande och integritet. Man ger tillsammans akt på och funderar över de vanligaste fysiska och psykiska risksituationerna i vardagen och i lärmiljöerna i förskolan. Målet är att stödja barnens känsla av trygghet och säkerhet, lära dem att be om och söka hjälp vid behov och att handla tryggt i de vanligaste vardagliga situationerna. Barnen ska uppmuntras att be om hjälp av en vuxen i problemsituationer i förskolan och om de upplever mobbning samt att berätta om sina bekymmer. I undervisningen tränas reglerna för hur man rör sig i trafiken och vistas tryggt i informations- och kommunikationstekniska miljöer på ett för åldern lämpligt sätt.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins (4.3)

Mina många uttrycksformer:

S:t Karins stads kulturtjänsters årliga barnkulturvecka VekaraKaarina bjuder på bl.a. teaterföreställningar, konserter och dansverkstäder för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. I de kommunala daghemmen cirkulerar instrumentsamlingen Musakärry. Den cirkulerar månatligen på daghemmen, och användningen inleds med en startdag där man får tips om hur instrumenten används.

Språkets rika värld:

I förskoleundervisningen i S:t Karins har personalen i uppgift att väcka och öka barnens intresse för muntligt och skrivet språk när det gäller både läsning och skrivning. Barn uppmuntras att producera sagor, rim, ramsor, berättelser och pjäser. Som stöd för det talade språket används miner, gester, bilder, stödtecken samt konkreta föremål.

I förskoleundervisningen i S:t Karins stöds språkutvecklingen i interaktiva situationer, vid sångstunder och genom att läsa mångsidig litteratur tillsammans med barnen. Mångsidig litteratur omfattar bildböcker, faktaböcker, talböcker och sagoböcker. Vårdnadshavarna uppmuntras att läsa för barnen mångsidigt på alla språk som används i familjen, till exempel genom att utnyttja läspasset.

Det är viktigt att stöda barnens intresse och färdigheter för språkinläring i förskoleundervisningen. Barnen fick göra en enkät med hjälp av vårdnadshavarna i samband med uppdateringen av läroplanen för förskoleundervisningen. I enkäten framkom starkt barnens önskan att lära sig läsa under förskoleåret.

S:t Karins stadsbibliotek erbjuder olika samarbetsmöjligheter för barn i småbarnsfostran och förskoleåldern. Under förskolerundturen bekantar barnen sig med biblioteket under ledning av Biblioteksräven. Lilla Rävens läsäventyr är ett eget läsplom för barn under skolåldern. På begäran samlar biblioteket ihop bok- eller temakassar för en viss ämneslighet för utlåning. I biblioteket finns flerspråkiga materialhelheter för olika ämnesområden. I biblioteket ordnas dessutom sago- och filmstunder enligt överenskommelse.

Jag och vår gemenskap:

S:t Karins erbjuder många kulturhistoriska objekt som man kan besöka under förskoleåret. Olika kulturer, religioner, åskådningar och språkliga särdrag som är representerade i gruppen beaktas i gruppens verksamhet på det sätt som vårdnadshavarna önskar. Vårdnadshavarnas önskemål diskuteras i samband med att förskoleundervisningen inleds samt vid olika möten under förskoleåret.

Varje familj har sina egna kulturella särdrag. Tillsammans med familjerna kommer man överens om hur de vill att deras kultur och åskådning ska beaktas under förskoleåret. Man bekantar sig med mångfald och barnens intressen tillsammans med gruppen. Man bekantar sig med den finländska kulturtraditionen särskilt i form av festtraditioner. Man kan bekanta sig med olika kulturer genom att utnyttja barnlitteratur och olika traditionella lekar. Mångfalden i familjernas språkliga och kulturella bakgrund synliggörs genom olika projekt, såsom en fantasiresa till de kulturer och länder som är representerade i gruppen. Vårdnadshavarna och barnets övriga närmaste krets ombeds delta i planeringen och ordnandet av verksamheten. Familjerna kan presentera sin egen kultur bland annat med hjälp av fotografier och föremål.

Fester som eventuellt kan beaktas i förskoleundervisningen är till exempel Alla hjärtans dag, påsk, halloween och julen. Man samarbetar med S:t Karins församling. Samarbetet kan genomföras med hjälp av pjäser som stärker det etiska tänkandet och moraluppfattningarna samt som kyrkobesök och musiklekturer. Samarbetet genomförs i enlighet med de allmänna målen för förskoleundervisningen, och då erbjuds ingen alternativ verksamhet.

Information om gruppens verksamhetsplaner ges öppet och i tillräckligt god tid, särskilt när man planerar åskådningsbaserad eller religiös verksamhet och alternativ verksamhet. Läraren inom småbarnspedagogiken ansvarar för att informera vårdnadshavarna om ovannämnda evenemang senast två veckor i förväg. Vårdnadshavaren väljer i vilken verksamhet hans barn deltar. Sätten att informera och få information avtalas på gruppnivå. De vanligaste evenemangen med religiösa drag i S:t Karins är julkyrkan, påskvandringen eller -andakten samt välsignelsen av förskoleeleverna inför skolstarten. Med undantag av det religiösa innehållet ska den alternativa verksamheten till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. Det är inte nödvändigt att ordna en alternativ tillställning samtidigt med en religiös tillställning, men arrangemangen ska vara jämlika för barnen.

Jag utforskar min omgivning:

I S:t Karins erbjuder naturmiljön trygga och intressanta forsknings- och lekplatser för förskoleundervisningen. Man går regelbundet på skogsutflykter. I förskoleundervisningen värnar man om principen för hållbar utveckling.

Under utflykterna används naturen och dess material för lärande. Matematiska begrepp och färdigheter övas genom att leka, spela och bygga mitt i naturen.

Jag växer och utvecklas:

Förskoleundervisningen i S:t Karins stad har satsat på att öka motionen och göra den mångsidigare i vardagen. Förskoleundervisningens verksamhetsmiljöer har planerats så att de lockar till fysisk aktivitet. Man deltar aktivt i nationella motionsevenemang. S:t Karins stad har en egen motionsplan för småbarnspedagogiken och förskoleenheterna deltar i programmet Småbarnspedagogiken i rörelse. I S:t Karins finns det goda motionsmöjligheter. I närområdet finns skogar, parker och idrottsplaner som utnyttjas i förskoleundervisningens verksamhet.

I förskoleundervisningen i S:t Karins samarbetar man med lokala idrottsföreningar. Föreningarna gör det möjligt för barnen att bekanta sig med föreningens verksamhet i samarbete med förskoleenheterna. Familjer uppmuntras att röra på sig genom olika aktivitetsbaserade evenemang och utmaningar. Man kan bekanta sig med motionsmöjligheterna i närområdet tillsammans med barnen och vårdnadshavarna.

Måltidssituationerna respekterar barnet och främjar interaktion. Tillsammans med barnets vårdnadshavare kommer man överens om att smaka och annat som gäller måltiderna. Personalens sensitivitet garanterar trevliga och säkra måltider. Vid måltiderna uppmuntras barnet att smaka på nya smaker med beaktande av de riktlinjer som dragits upp tillsammans med vårdnadshavarna.

I förskoleundervisningen i S:t Karins leds barnen till en hälsosam livsstil. Förskoleundervisningen är godisfri, även barnens födelsedagar och andra högtider firas utan godis. Efter varje måltid bjuds barnen på en xylitolpastill.

I förskoleundervisningen i S:t Karins stärks känslö- och kamratfärdigheterna genom diskussioner, lekar och spel. Med hjälp av litteratur och dramaföreläsningar för barn övar man på att identifiera, namnge och hantera olika känslor. Dessutom utnyttjas färdiga material för övning i emotionella färdigheter. Det är bra att stanna upp och lugna ner sig under förskoledagen. Man övar på att lugna ner sig genom att lyssna på sagor eller musik, genom sagostretching eller på annat sätt.

4.4. Specifika frågor angående språk och kultur

All förskoleundervisning ska följa samma allmänna mål för fostran och lärande som fastställs i grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Barnens varierande språkliga och kulturella bakgrund och färdigheter ska beaktas i förskoleundervisningen. Förskoleundervisningens mål är att stödja utvecklingen av varje barns språkliga och kulturella identiteter och lära barnen att respektera olika språk och kulturer. Ett särskilt mål är att stödja språkfärdigheterna hos två- och flerspråkiga barn.

Enligt lagen om grundläggande utbildningen är undervisningsspråket i förskoleundervisningen svenska eller finska. Undervisningsspråket kan också vara samiska, romani eller teckenspråk. Undervisningsspråket kan också vara något annat språk, om det inte äventyrar möjligheterna att uppnå målen i läroplansgrunderna. I en särskild grupp kan förskoleundervisningen huvudsakligen eller helt ges på ett annat språk⁵³. Informationen till vårdnadshavarna och olika centrala dokument ska finnas tillgängliga på undervisningsspråket enligt vad som fastställs i lagen om grundläggande utbildning.

Annan språklig och kulturell bakgrund i förskoleundervisningen

Förskoleundervisningen för **samiska barn** har som särskilt mål att stärka barnens samiska identitet och kunskap om sin kultur och ge barnen möjlighet att tillägna sig samiska traditioner. Man kan i undervisningen dra nytta av närmiljön och samarbeta med vårdnadshavarna och det samiska samfundet. Förskoleundervisningen kan ordnas på samiska eller som tvåspråkig språkbadsundervisning.

När förskoleundervisningen ges på något av de tre samiska språken, är dess särskilda mål att stärka förmågan att förstå och använda samiska. Målet är att öka barnens förmåga att komma till rätta i samisk miljö, att lära sig samiska och att lära sig på samiska.

Det särskilda målet för förskoleundervisningen för **romska barn** är att stärka barnens identitetsutveckling och kännedom om sin historia och kultur. Utöver det ska tvåspråkighet stödjas i samarbete med barnens familjer. Barnen ska i mån av möjlighet ges undervisning i romani. I undervisningen i romani ska barnen bekanta sig med det romska språket och den romska kulturen, deras ordförråd utvidgas och de ska uppmuntras att använda språket i olika kommunikationssituationer.

Förskoleundervisning för **teckenspråkiga barn** genomförs i första hand i en skild grupp för teckenspråkiga eller i en blandad grupp, som består av teckenspråkiga barn och barn som använder talat språk. Målet för förskoleundervisningen för teckenspråkiga är att stödja och stärka barnens språkliga och kulturella identitet genom att ge dem möjlighet att tillägna sig teckenspråk. Målet är också att stärka kunskaperna i det svenska eller finska teckenspråket och teckenförrådet samt att sporra barnen att använda teckenspråk och öka deras förmåga att komma till rätta i olika språkmiljöer.

I förskoleundervisningen ska **barn med annat modersmål och flerspråkiga barn** få stöd för sin språkutveckling och för utvecklingen av sin identitet och självkänsla. Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska/finska ska främjas inom de olika delområdena av språkkunskap utgående från barnens behov och förutsättningar, både genom ledd verksamhet och i förskolans vardag. Separat undervisning i svenska/finska som andraspråk och undervisning i barnens eget/egna modersmål erbjuds i mån av möjlighet. Om kommunen ordnar förberedande undervisning, kan barn med invandrarbakgrund delta i den. Om barnet kan följa förskoleundervisningen, kan det övergå till förskoleundervisning redan innan den förberedande undervisningen har avslutats⁵⁴.

Förskoleundervisning på två språk

Målet för förskoleundervisning på två språk är att utnyttja barnens sensitiva period för tidig språkinlärning genom att erbjuda en mångsidigare språkfostran än i normal förskoleundervisning. Undervisningen ska erbjuda inspirerande språkinlärningssituationer som lägger grund för livslångt språklärande. Målet är att verksamheten i en flerspråkig miljö utvecklar barnens språkmedvetenhet. Barnens två- eller flerspråkiga språkidentitet ska stödjas och de ska ges möjlighet att använda och lära sig språken på ett aktiverande och lekfullt sätt. I förskoleundervisning som ordnas på ovannämnda sätt möts också olika kulturer som medvetet tas upp och diskuteras på ett naturligt sätt.

I mindre omfattande förskoleundervisning på två språk är målet att väcka barnens intresse och skapa en positiv attityd till språket. I omfattande förskoleundervisning på två språk är strävan att ge

53 Lag om grundläggande utbildning 10 § 1 mom. (1288/1999)

54 Lag om grundläggande utbildning 5 § 1 mom. (1707/2009) och Förordning om grundläggande utbildning 3 § 3 mom. (363/2015)

barnen färdigheter att komma till rätta i en tvåspråkig miljö och att förutom på undervisningsspråket också lära sig på ett annat språk.

Undervisning på två språk kan genomföras på många sätt. Gemensamt för alla sätt är att språken inte endast är föremål för undervisning och lärande, utan att de används i undervisningen av lärområdena och i förskolans vardag.

Omfattande förskoleundervisning på två språk

Tidigt fullständigt språkbud i de inhemska språken i förskoleundervisningen

Språkbud på svenska kan ordnas i finskspråkig förskoleundervisning och språkbud på finska kan ordnas i svenskspråkig förskoleundervisning. Utöver det kan språkbud på samiska ordnas i såväl finsk- som svenskspråkig förskoleundervisning. Tidigt fullständigt språkbud i de inhemska språken är ett program som börjar i förskoleundervisningen och fortsätter till den grundläggande utbildningens slut. Undervisningsspråket i förskolan och i skolan och det andra inhemska språket eller samiska ska bilda en helhet. Förskoleundervisningen ska huvudsakligen ske på språkbudsspråket. Utvecklingen av barnens modersmål ska stödjas i samarbete med hemmen och vårdnadshavarna. Språkbudsläraren ska konsekvent använda enbart språkbudsspråket. Barnen ska spöras att använda språkbudsspråket mångsidigt, men de ska ha möjlighet att bli förstådda också på sitt modersmål. Barnen ska uppmuntras att bekanta sig med både undervisningsspråkets kultur och kulturen i det andra inhemska språket eller samisk kultur. Målet med språkbud i de inhemska språken är att ge barnen färdigheter att fortsätta studera på både undervisningsspråket och det andra inhemska språket eller samiska. Genom samarbete mellan förskolan och den framtida språkbudsskolan säkerställs att skolan har tillräcklig information om i vilket stadium av språkutvecklingen de barn som börjar skolan befinner sig i.

Annan omfattande förskoleundervisning på två språk

I annan omfattande förskoleundervisning på två språk genomförs en del (minst 25 %) av verksamheten på något annat språk än de undervisningsspråk som fastställs i lagen om grundläggande utbildning. Språket i fråga kan vara modersmål för en del av barnen. Verksamheten ska planeras så att olika språkgrupper får behövt stöd för sitt lärande. Det kan också finnas barn i gruppen, vars modersmål är något annat än de språk som används i undervisningen. Sådana barn hänvisas i allmänhet till förberedande undervisning, om sådan finns.

I förskoleundervisning på två språk ska verksamheten planeras så att undervisningen bildar en helhet, där bägge språken är närvarande och utvecklas gradvis som en följd av lärarens språkbruk och barnens aktiviteter. Om möjligt använder var och en lärare endast ett av de båda språken aktivt. Barnen ska spöras att använda språken mångsidigt. Barnen får också bekanta sig med de kulturer som anknyter till undervisningsspråken. Målet är att de får färdigheter att fortsätta studera på båda språken. Det här ställer krav på lärmiljöerna och förutsätter samarbete mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen då barnen övergår till den grundläggande utbildningen.

Mindre omfattande förskoleundervisning på två språk

Språkberikad förskoleundervisning

Med språkberikad förskoleundervisning avses här förskoleundervisning, där mindre än 25 % av verksamheten regelbundet och systematiskt ordnas på ett annat språk än de undervisningsspråk som fastställs i lagen om grundläggande utbildning. Språkberikad förskoleundervisning ger naturliga möjligheter att lyfta fram flerspråkighet och kulturell mångfald i förskolans vardag och verksamhetskultur. Målet är att barnen är både språkinlärare och språkanvändare. Målet kan vara att övergå till språkberikad, eller annan grundläggande utbildning på två språk.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Utvecklingen av ett flerspråkigt barns språk stöds i enlighet med planen Språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik.

Barnet lär sig svenska eller finska när hen samarbetar med andra barn och med förskoleundervisningens personal. Utvecklingen av svenskan eller finskan främjas med hjälp av stödd lek i flexibla smågrupper. Förutsättningarna för barnets lärande stärks genom att förutse kommande händelser och uppgifter. Man kan skicka hem ordlistor över teman och ämnen som kommer att behandlas i förskoleundervisningen.

Utvecklingen av barnets modersmål stöds vid sago- eller sångstunder som hålls på olika språk, till exempel med hjälp av barnens släktingar eller vänner. Vid behov stärks samarbetet mellan förskoleundervisningen och hemmet för att stödja språket med hjälp av en illustrerad loggbok. Hälsningar och veckodagar eller andra ord på olika språk övas tillsammans med gruppen. Möjligheter planeras för barn med samma språk att leka tillsammans.

5. Stöd för barnets växande och lärande

I grunderna för förskoleundervisningens läroplan används den i förskoleundervisningen lämpligare termen stöd för växande och lärande i stället för termen stöd för lärande och skolgång som används i lagen om grundläggande utbildning. Stödet för växande och lärande och elevvården ska bilda en helhet. I detta kapitel föreskrivs om stödet för lärande och skolgång som fastställs i lagen om grundläggande utbildning.

5.1. Principerna för stöd

Barn som deltar i förskoleundervisning omfattas av stöd för växande och lärande enligt lagen om grundläggande utbildning. Enligt lagen⁵⁵ har barnen rätt att få tillräckligt stöd genast när behov uppstår. Det finns tre nivåer av stöd för växande och lärande: allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Stödformer som nämns i lagen om grundläggande utbildning är till exempel specialundervisning på deltid, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel. Stödformerna kan användas på alla nivåer av stöd, antingen enskilt eller samtidigt så att de kompletterar varandra. Stödet ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och förändras enligt behovet av stöd. Stödet ska ges så länge, på den nivå och i den form som det behövs. Det är viktigt att behovet av stöd identifieras och att stöd för växande och lärande ges på ett tidigt stadium för att förhindra att problemen växer och blir mera komplicerade.

Stödet för växande och lärande ska ordnas utgående från såväl det enskilda barnets som barngruppens styrkor respektive inlärnings- och utvecklingsbehov. Det är viktigt att i förskolan se till att alla barn får uppleva att de lyckas i lärandet och som medlem i gruppen. Det stödjer barnens positiva uppfattning om sig själva. Mångsidig respons och information om lärandet ska metodiskt användas för att uppmuntra och handleda barnen. På det viset blir barnen medvetna om hur lärandet framskrider.

Stödet för växande och lärande innebär både lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna samt lösningar som möter barnens individuella behov. Särskild vikt ska läggas vid att lärandet kan förflyta så obehindrat som möjligt och att inlärningssvårigheter förebyggs och upptäcks på ett tidigt stadium. Yrkesövergripande samarbete mellan lärarna, speciallärare, övrig förskolepersonal och andra sakkunniga har stor betydelse för att behovet av stöd ska upptäckas och när stödet planeras och genomförs. Vilka sakkunniga som ska delta i samarbetet avgörs från fall till fall.

Principen är att behovet av stöd ska bedömas och beslut om stöd enligt lagen om grundläggande utbildning fattas så fort som möjligt efter att förskoleundervisningen inletts. Ofta har barnets behov av stöd observerats redan innan förskoleundervisningen inletts. Samarbete mellan förskoleundervisningen, barnets tidigare småbarnspedagogik, rådgivningen och vårdnadshavarna bidrar till kontinuitet i barnets välbefinnande och lärande. Information om stödåtgärder som barnet eventuellt fått före förskolan ska utnyttjas i förskoleundervisningen.

När behovet av stöd bedöms granskas först de befintliga arbetssätten, undervisningsarrangemangen samt lärmiljöerna och hur de lämpar sig för barnet. Utifrån det bedöms om man genom att ändra på dem kunde hitta bättre pedagogiska lösningar för barnet.

Barnet ska i första hand ges stöd i den egna förskolegruppen genom olika flexibla arrangemang, om inte barnets bästa nödvändigtvis förutsätter att barnet flyttas till en annan grupp eller enhet. Om barnet utöver förskoleundervisning också utnyttjar andra tjänster inom småbarnspedagogiken, ska förskolepersonalen och den övriga personalen inom småbarnspedagogiken samarbeta i frågor som gäller stödet för barnets växande och lärande.

Det är viktigt att information om barnets behov av stöd och det stöd barnet fått i förskolan också överförs till den grundläggande utbildningen. Undervisningsanordnarna ska skapa och utveckla smidiga informationsrutiner.

55 Lag om grundläggande utbildning 30 § 1 mom. (642/2010)

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

I förskoleundervisningen i S:t Karins ordnas helheten med stöd för barnets växande och lärande i enlighet med de riksomfattande grunderna.

Helheten beskrivs i tabellen nedan.

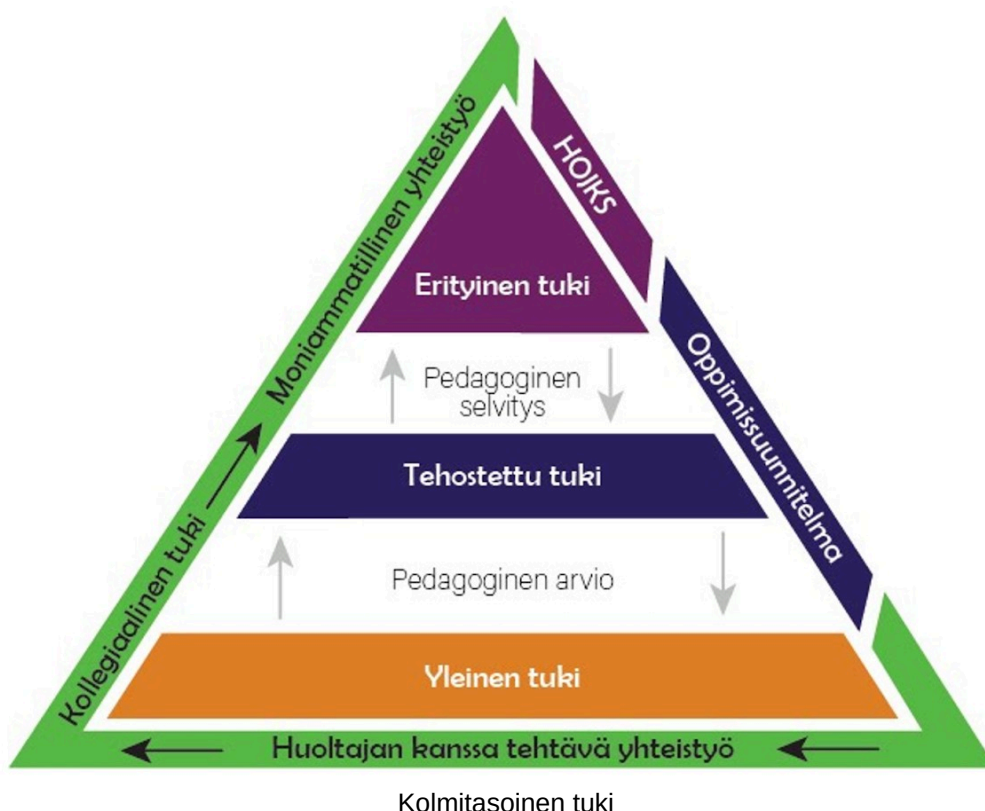
ANORDNANDE AV STÖD FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE	VEM	VAD/NÄR
ALLMÄNT STÖD	Förskolegruppens personal, vid behov konsultation från speciallärare	För varje barn fyller man i barnets läroplan för förskoleundervisningen tillsammans med barnet och vårdnadshavaren. En inkluderande verksamhetskultur där smågruppsverksamhet, lek och interaktionsfärdigheter betonas. Tidig förstärkning av metoderna för allmänt stöd, vid behov inleds stödåtgärderna omedelbart. Samarbete i övergångsskeden.
PEDAGOGISK BEDÖMNING	Förskolegruppens lärare tillsammans med teamets pedagogiska personal, föräldrarna kommer till tals, konsultation med speciallärare	Om det allmänna stödet inte räcker till, görs en pedagogisk bedömning där man utreder det allmänna stödet som barnet får och bedömer om stödåtgärderna är tillräckliga.
BESLUT OM ÖVERGÅNG TILL INTENSIFIERAT STÖD / BESLUT OM FÖRLÄNGNING AV ALLMÄNT STÖD	Förskolegruppens lärare, speciallärare inom småbarnspedagogiken, representant för elevvården	Beslut om stödnivå för barnets förskoleundervisning utgående från pedagogiska bedömningen
INTENSIFIERAT STÖD: BARNETS LÄROPLAN FÖR FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN	Förskolegruppens lärare, barnets vårdnadshavare, speciallärare	Barnets läroplan för förskoleundervisningen görs upp enligt vilken det intensifierade stödet förverkligas.
PEDAGOGISK UTREDNING	Förskolegruppens lärare i samarbete med speciallärare, representant för elevvården	Om det intensifierade stödet inte räcker till, utarbetas en pedagogisk utredning där man utreder det intensifierade stödet som barnet får och bedömer om stödåtgärderna är tillräckliga.
BESLUT OM SÄRSKILT STÖD	Direktören för småbarnspedagogik	Förvaltningsbeslut om särskilt stöd
BESLUT OM FÖRLÄNGD LÄROPLIKT	Ledande rektor	Förvaltningsbeslut om förlängd läroplikt
SÄRSKILT STÖD: IP	Speciallärare i samarbete med förskolegruppens lärare, barnets vårdnadshavare, andra sakkunniga	En IP, individuell plan för hur undervisningen ska ordnas, görs upp för barnet, och det särskilda stödet förverkligas enligt den.

Barnets stöd kan innehålla pedagogiska och strukturella stödformer på alla stödnivåer.

Pedagogiskt stöd är att skapa upprepade funktioner och strukturer i dagens uppbyggnad, sensitiva och tillgängliga interaktions- och kommunikationssätt, pedagogiska verksamhetssätt och verksamhetsmetoder, planering, observation, dokumentering och utvärdering av verksamheten samt konsultation av speciallärare.

Strukturellt stöd är ökning av personalens kompetens, granskning av personalstrukturen, specialundervisning på deltid eller heltid av en speciallärare, minskning av antalet barn i gruppen, tillägg av personal i gruppen, tolknings- och assistenttjänster, användning av hjälpmedel, små- eller specialgrupper.

Dessutom beskrivs de stödrelaterade vårdbehoven i handlednings- och assistenttjänsterna i enlighet med lagen om förskoleundervisning och grundläggande utbildning.

5.2. Samarbete med vårdnadshavaren i samband med stöd

Undervisningen och fostran ska ordnas i samarbete⁵⁶ med vårdnadshavarna så att varje barn får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov. När ett barn har behov av stöd ökar betydelsen av samarbete med vårdnadshavaren. Förskolepersonalen ska känna till de lagar och bestämmelser som gäller samarbetet med vårdnadshavaren i anslutning till barnets stöd. Det är bra att informera alla vårdnadshavare om möjligheten att få stöd och om de centrala principerna för stöd. Barnen ska delta i samarbetet på ett ändamålsenligt och för dem lämpligt sätt.

Det är viktigt att förskolepersonalen kontaktar vårdnadshavaren genast om det framgår att ett barn har problem i utvecklingen eller lärandet eller barnets välbefinnande är i fara. Vårdnadshavaren ska ges tillräcklig information om till exempel hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås

56 Statsrådets förordning (422/2012)

och lämnas ut samt om sekretessrelaterade frågor. Vårdnadshavaren ska uppmuntras att för sin del stödja sitt barn i att nå sina mål. Målet är att handla i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Det är bra att föräldrarna vet att varken de eller barnet kan vägra att ta emot stöd för växande och lärande och att deras samtycke inte behövs för att bedöma behovet av stöd eller för att planera stödet. Barnet kan också behöva stöd inom den individuella elevvården. Detta stöd grundar sig på frivillighet och förutsätter vårdnadshavarens samtycke (se Elevvård).

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

I förskoleundervisningen i S:t Karins ordnas undervisningen och pedagogiken alltid i samarbete med vårdnadshavarna så att varje barn får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov. Alla vårdnadshavare får information om möjligheten till stöd och de centrala principerna för det under vårdnadshavarkvällen. Det är bra för vårdnadshavarna att veta att de eller barnet inte kan neka att ta emot stöd för fostran och lärande och deras medgivande behövs inte för att bedöma behovet av stöd och för att planera stödet. Den individuella elevvården grundar sig däremot på frivillighet och förutsätter vårdnadshavarens samtycke. Barnen deltar i samarbetet på ett ändamålsenligt sätt som passar dem.

Förskolans personal kontaktar vårdnadshavaren direkt när det framgår att barnet har utmaningar med utvecklingen eller lärandet eller barnets välmående äventyras. Vårdnadshavaren får tillräckligt med information exempelvis om hur ärenden som rör barnet behandlas, hur man samlar in information och hur de lämnas ut samt om sekretess. Vårdnadshavaren uppmuntras att å sin sida stöda sitt barn i att uppnå målen. Målet är att agera i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren.

5.3. Allmänt stöd

Förskoleundervisning av hög kvalitet lägger grund för barnets växande, lärande och välbefinnande. Svårigheter ska förebyggas till exempel genom olika slags arbetssätt och pedagogiska metoder, flexibel gruppindelning och samarbete mellan lärarna och den övriga personalen. Undervisningen ska ta hänsyn till både gruppens och det enskilda barnets behov.

Det första sättet att möta ett barns behov av stöd är allmänt stöd. Det innebär i allmänhet att enstaka stödåtgärder sätts in för att påverka situationen på ett så tidigt stadium som möjligt. Allmänt stöd ska ges genast när behovet av stöd uppstår och det krävs inga särskilda undersökningar eller beslut för att påbörja stödet.

Att utvärdera behovet av stöd och ge det stöd som behövs ska ingå i all fostran och undervisning. Stödet ska ordnas genom samarbete mellan förskolelärarna och den övriga personalen och i nära samarbete med vårdnadshavaren och barnet. Inom det allmänna stödet möts barnets behov av stöd till exempel med hjälp av material och redskap som lämpar sig för barnets individuella behov samt undervisningsprogram som är avsedda för förskoleundervisningen och specialundervisning på deltid. En plan för barnets lärande kan användas i samband med allmänt stöd.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Allmänt stöd är det första sättet i att tillgodose elevens stödbehov. Detta innebär ofta pedagogiska lösningar samt handlednings- och stödåtgärder som påverkar situationen i ett så tidigt skede som möjligt som en del av förskoleundervisningens vardag. Allmänt stöd ges så fort stödbehovet framkommer, och inledandet av stödet förutsätter inga särskilda undersökningar eller beslut. I detta skede är det skäl att bedöma undervisningsarrangemangen kring barnet samt struktureringen av utrymmet och förskoleundervisningen. Barnets läroplan för förskoleundervisningen kan vid behov användas som en del av det allmänna stödet.

Metoder för allmänt stöd

För förskoleundervisningen i S:t Karins har man utarbetat en tabell över metoderna för allmänt stöd. I tabellen har man sammanställt en minneslista för läraren om lärmiljön, strukturen, stödet för lärandet och andra eventuella stödåtgärder. Sådana metoder är till exempel en tydlig lärmiljö och struktur, användning av visuellt stöd, smågruppsverksamhet, regler som utarbetats tillsammans med barnen och lärarnas engagemang i styrningen av verksamheten.

Det allmänna stödet bygger på högklassig förskoleundervisning som består av följande element:

- Regelbundet samarbete med vårdnadshavarna
- En trygg atmosfär som respekterar barnet
- Ett gott samspel mellan barnet och läraren
- Att barnet blir hört och barnets delaktighet
- En inkluderande verksamhetskultur
- Flexibla grupperingar i smågrupper
- När lärmiljön byggs upp beaktas barnets intressen, möjligheten till aktiv verksamhet, barnens olika sätt att lära sig
- Lärande sker genom lek
- Förskoleundervisningen bygger på principen om mångsidigt lärande
- Stöd från speciallärare inom småbarnspedagogik
- Vid behov stöd från yrkesövergripande expertgrupp
- Hjälpmedel

5.4. Intensifierat stöd

Ett barn som behöver regelbundet stöd eller flera olika former av stöd samtidigt ska utgående från en pedagogisk bedömning ges intensifierat stöd⁵⁷ i enlighet med en plan för barnets lärande. Intensifierat stöd ges då det allmänna stödet inte är tillräckligt och så länge barnet behöver det. Det intensifierade stödet ska planeras som en helhet. Stödet är mera omfattande och mera långsiktigt än det allmänna stödet. Barnet behöver ofta även flera former av stöd. Inom det intensifierade stödet kan alla former av stöd inom förskoleundervisningen användas, med undantag av den specialundervisning som ges på basis av ett beslut om särskilt stöd.

Stödet ska ordnas genom samarbete mellan lärarna och förskolans övriga personal. Läraren ska ge barnet och vårdnadshavaren respons om barnets framsteg samt lyssna och ta hänsyn till deras åsikter. Under den tid barnet får intensifierat stöd ska läraren i samråd med vårdnadshavaren regelbundet följa upp barnets lärande och välbefinnande. Om det utifrån en bedömning konstateras att behovet av stöd har förändrats eller att barnet inte har nytta av det stöd som ges, ska planen för barnets lärande uppdateras så att den motsvarar den nya situationen.

Intensifierat stöd ges i regel ända tills förskoleundervisningen avslutas. Eftersom man i allmänhet inte på en kort tid kan konstatera vilken effekt stödet haft, är det under förskoletiden sällan nödvändigt att fatta ett beslut om särskilt stöd för ett barn som får intensifierat stöd.

Pedagogisk bedömning

Inledningen av intensifierat stöd grundar sig på en pedagogisk bedömning. I den skriftliga pedagogiska bedömningen beskrivs

- barnets växande och lärande som helhet ur förskolepersonalens, vårdnadshavarens och barnets synvinkel
- det allmänna stöd som barnet har fått och en bedömning av hur olika former av stöd inverkat
- barnets intressen, barnets styrkor, inlärningsfärdigheter och specifika behov i anslutning till utveckling och lärande
- en bedömning av genom vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön, handledning, elevvård, eller andra stödåtgärder barnet kan stödjas
- en bedömning av barnets behov av intensifierat stöd.

Det är viktigt att samarbeta med barnet och vårdnadshavaren för att behoven ska kunna utredas och stödet planeras och genomföras på bästa sätt. Läraren eller flera lärare tillsammans gör den skriftliga pedagogiska bedömningen. Vid behov anlitas också andra sakkunniga. Ifall barnet har en plan för småbarnspedagogik, en habiliteringsplan eller andra planer som stödjer barnets förskoleundervisning, ska de utnyttjas med vårdnadshavarens tillstånd.

Inledandet och ordnandet av intensifierat stöd⁵⁸ och vid behov återgången till allmänt stöd ska behandlas utgående från den pedagogiska bedömningen genom yrkesövergripande samarbete med sakkunniga inom elevvården. Behandlingen förutsätter inte vårdnadshavarens tillstånd. Uppgifterna om behandlingen av ärendet ska dokumenteras på det sätt som anordnaren av förskoleundervisning bestämt, till exempel i den skriftliga pedagogiska bedömningen.

Plan för elevens lärande inom intensifierat stöd

Stödet som barnet får inom det intensifierade stödet ska antecknas i en plan för barnets lärande⁵⁹. Planen för barnets lärande baserar sig på en godkänd läroplan och beskriver målen för barnets växande och lärande och vilka undervisningsarrangemang, stöd- och handledningsåtgärder som barnet behöver.

Målet är att ge barnet förutsättningar att nå sina mål. Den plan för barnets lärande som utarbetas inom intensifierat stöd bygger på information som tagits fram i samband med en pedagogisk bedömning. Planen ska utarbetas tillsammans⁶⁰ med barnet och vårdnadshavaren, om det inte finns något uppenbart hinder för det. Vid behov anlitas också andra sakkunniga. Ifall barnet har en plan för småbarnspedagogik, en habiliteringsplan eller andra planer som stödjer barnets förskoleundervisning, ska de utnyttjas med vårdnadshavarens tillstånd. I samband med att planen för barnets lärande utarbetas, avtalas också om uppföljningen av hur målen nås och hur ofta planen ska ses över. Om det sker förändringar i barnets situation, ska planen alltid justeras så att den motsvarar behovet av stöd.

Planen för barnets lärande som utarbetas inom det intensifierade stödet ska innehålla följande uppgifter i enlighet med vad som förutsätts för att ordna förskoleundervisning och stöd för barnet:

Mål för barnets välbefinnande, växande och lärande

- barnets uppfattning om sina mål och intressen
- barnets styrkor, inlärningsförutsättningar och specifika behov i anslutning till växande och lärande
- barnets mål i anslutning till lärande, arbets- och kommunikationsfärdigheter

Pedagogiska lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar i anslutning till barnets stöd, såsom flexibel gruppindelning, kompanjonundervisning, undervisningsmetoder, arbetssätt och sätt att kommunicera
- specialundervisning på deltid som ges till barnet
- mål och åtgärder för handledning av barnet

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- stöd av elevvården och andra sakkunniga samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- tolknings- och biträdestjänster enligt lagen om grundläggande utbildning som förutsätts för att barnet ska kunna delta i förskoleundervisningen, övriga undervisningstjänster, särskilda hjälpmedel samt ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna
- samarbetet med barnet och vårdnadshavaren, stöd som vårdnadshavaren erbjuder
- barnets eventuella deltagande i annan småbarnspedagogik och en beskrivning av samarbetet med den som ordnar verksamheten

Uppföljning och utvärdering av stödet

58 Lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning 1288/2013, 16 a §

59 Lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning 1288/2013, 16 a §

60 Lag om grundläggande utbildning 16 a § 1 mom. (642/2010)

- uppföljning av hur målen i planen för barnets lärande nås, utvärdering av åtgärdernas effekt och tidpunkter för utvärderingen
- granskning av planen för barnets lärande samt tidpunkt för granskningen
- vilka personer som varit med och utarbetat planen

Planen för barnets lärande ska inte beskriva barnets personliga egenskaper.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Behovet av intensifierat stöd bedöms när barnet behöver mer regelbundet stöd för att växa, utvecklas och lära sig. Barnet behöver då flera stödformer i olika situationer under dagen. Inledandet, ordnandet och vid behov återgången till allmänt stöd behandlas på basis av en pedagogisk bedömning på ett yrkesövergripande sätt i samarbete med yrkesutbildade personer inom elevvården. Stödåtgärder som getts barnet under det allmänna stödet registreras alltid i den pedagogiska bedömningen i Wilma-systemet.

Utarbetande av en pedagogisk bedömning och beslut om intensifierat stöd:

- Läraren inom förskoleundervisningen ansvarar i samarbete med specialläraren inom småbarnspedagogik för utarbetandet av bedömningen.
- Uppgifterna i läroplanen för intensifierat stöd antecknas i barnets läroplan för förskoleundervisningen tillsammans med vårdnadshavarna.
- Behovet av intensifierat stöd bedöms och avgörs på ett yrkesövergripande sätt i samarbete med en/ flera yrkesutbildade personer inom elevvården.

5.5. Särskilt stöd

Särskilt stöd ska ges barn som annars inte i tillräcklig utsträckning kan uppnå målen för växande, utveckling eller lärande. Barnets förutsättningar har kunnat försämrats på grund av exempelvis ett handikapp eller en allvarlig sjukdom. Syftet med det särskilda stödet är att ge barnet ett övergripande och systematiskt stöd för växande och lärande och att främja barnets inlärningsförutsättningar. Också ett barn som får särskilt stöd ska få uppleva glädje över att lyckas och lära sig. Detta stärker barnets självkänsla och motivation att lära sig.

Ett beslut om särskilt stöd kan fattas innan förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen inleds eller under tiden sådan utbildning pågår utan föregående pedagogisk utredning eller intensifierat stöd, om det ur en psykologisk eller medicinsk bedömning framgår att undervisningen för barnet till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan ordnas på annat sätt.

Särskilt stöd innefattar specialundervisning och annat stöd som barnet behöver och har rätt till enligt lagen om grundläggande utbildning⁶¹. Specialundervisningen och det övriga stöd som barnet får ska bilda en systematisk helhet. Alla former av stöd som fastställs i lagen om grundläggande utbildning kan användas. Anordnaren av förskoleundervisning ska se till att det finns tillgång till specialpedagogisk kompetens när ett barn ges särskilt stöd.

Ett barn som fått ett beslut om särskilt stöd ska ges specialundervisning i enlighet med en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) som utarbetas för barnet. Syftet med de pedagogiska lösningarna i specialundervisningen är i första hand att säkerställa barnets lärande. De pedagogiska lösningarna kan till exempel gälla undervisningen och arbetsätten eller material och redskap.

Utöver de pedagogiska lösningar i specialundervisningen som stödjer lärandet, har ett barn som får särskilt stöd också rätt till annat stöd i förskoleundervisningen. Sådant stöd är exempelvis individuell elevvård, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel.

Pedagogisk utredning

61 Lag om grundläggande utbildning 17 § 1 mom. (642/2010)

Innan ett beslut om särskilt stöd⁶² fattas ska anordnaren av förskoleundervisning göra en pedagogisk utredning om barnet. Anordnaren ska utse ett organ, en tjänsteman eller anställd som tar fram en skriftlig utredning

- om barnets framsteg i lärandet av de lärare som ansvarar för barnets förskoleundervisning
- om det intensifierade stöd som barnet fått, och om barnets helhetssituation som sammanställts genom yrkesövergripande samarbete med sakkunniga inom elevvården.

Utgående från dessa två utredningar gör anordnaren av förskoleundervisning en bedömning av barnets behov av särskilt stöd. Den helhet som de två utredningarna och den bedömning som gjorts utifrån dem utgör kallas för pedagogisk utredning⁶³.

I den skriftliga pedagogiska utredningen beskrivs

- hur barnets lärande framskrider
- barnets växande och lärande som helhet ur förskolepersonalens, vårdnadshavarens och barnets synvinkel
- det intensifierade stöd som barnet har fått och en bedömning av hur olika former av stöd inverkat
- barnets styrkor och intressen, barnets inlärningsfärdigheter och specifika behov i anslutning till utveckling och lärande
- en bedömning av genom vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön handledning, elevvård, eller andra stödåtgärder barnet kan stödjas
- en bedömning av behovet av särskilt stöd.

Den pedagogiska utredningen ska göras utgående från barnets eventuella tidigare pedagogiska bedömning och plan för barnets lärande. Det är viktigt att samarbeta med barnet och vårdnadshavaren för att behoven ska kunna utredas och stödet planeras och genomföras på bästa sätt.

För beredningen av ett beslut om särskilt stöd behövs utöver en pedagogisk utredning eventuellt också andra utlåtanden, såsom ett psykologiskt eller medicinskt utlåtande eller en motsvarande social utredning. I fall barnet har en plan för småbarnspedagogik, en habiliteringsplan eller andra planer som stödjer barnets förskoleundervisning, ska de utnyttjas med vårdnadshavarens tillstånd.

Beslut om särskilt stöd

För att ge särskilt stöd måste anordnaren av förskoleundervisning fatta ett skriftligt beslut⁶⁴. Innan beslutet om särskilt stöd fattas ska anordnaren av förskoleundervisning höra barnet och vårdnadshavaren⁶⁵. Beslutet ska fattas i enlighet med förvaltningslagen⁶⁶. Beslutet om särskilt stöd⁶⁷ ska beskriva barnets huvudsakliga undervisningsgrupp, eventuella tolknings- och biträdestjänster, andra tjänster som barnet behöver samt vid behov undantagsarrangemang i förskoleundervisningen. En besväransvisning ska fogas till beslutet, eftersom vårdnadshavarna har rätt att söka ändring i beslutet genom besvär⁶⁸. Ett beslut ska alltid motiveras⁶⁹. Motiveringarna till beslutet ingår i allmänhet i den pedagogiska utredningen och i eventuella utlåtanden.

Ett beslut om särskilt stöd⁷⁰ kan fattas innan förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen inleds eller under tiden sådan utbildning pågår utan föregående pedagogisk

62 Lag om grundläggande utbildning 17 § 3 mom. (642/2010) och Förvaltningslag 34, 35 och 36 § (434/2003)

63 Lag om grundläggande utbildning 17 § 3 mom. (642/2010)

64 Lag om grundläggande utbildning 17 § 2 mom. (642/2010)

65 Lag om grundläggande utbildning 17 § 3 mom. (642/2010)

66 Förvaltningslag (434/2003)

67 Lag om grundläggande utbildning 17 § 2 mom. (642/2010)

68 Lag om grundläggande utbildning 42 § 2 mom. (642/2010)

69 Förvaltningslag 45 § 1 mom. (434/2003)

70 Lag om grundläggande utbildning 17 § 4 mom. (642/2010)

utredning eller intensifierat stöd, om det ur en psykologisk eller medicinsk bedömning framgår att undervisningen för barnet till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan ordnas på annat sätt. Vanligtvis fattas ett beslut om särskilt stöd tidigast när förskoleundervisningen inleds. Endast för barn som omfattas av förlängd läroplikt måste beslutet fattas när barnet är fem år. Ifall ett beslut om särskilt stöd fattas under förskoletiden utan att barnet fått intensifierat stöd, ska beslutet grunda sig på en omvärdering av barnets situation, till exempel till följd av en olycka eller svår sjukdom.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska behovet av särskilt stöd alltid granskas då barnets behov av stöd förändras på de punkter som bestäms i beslutet om särskilt stöd. Att granska behovet under förskoletiden innebär i allmänhet att ändra på en viss sak i beslutet om särskilt stöd. Det kan till exempel gälla biträdestjänster eller särskilda hjälpmedel. För granskningen görs en ny pedagogisk utredning om barnet. Om barnet inte längre behöver särskilt stöd, ska ett beslut fattas om att stödet avslutas. Barnet övergår därefter till intensifierat stöd. Eftersom man i allmänhet inte på en kort tid kan konstatera vilken effekt stödet haft, är det ovanligt att det särskilda stödet avslutas under barnets förskoletid.

Individuell plan för hur undervisningen ska ordnas

För verkställandet av ett beslut om särskilt stöd ska en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) utarbetas för barnet. Planen ska beskriva hur barnet ges undervisning och annat stöd i enlighet med beslutet om särskilt stöd⁷¹. IP är en skriftlig plan som beskriver målen för barnets förskoleundervisning och lärande, undervisningens innehåll, de pedagogiska metoderna och hur stort stöd barnet behöver.

IP utarbetas alltid i samband med särskilt stöd och bygger på information som tagits fram i samband med en pedagogisk utredning. IP ska utarbetas utgående från barnets eventuella tidigare plan för lärande. Ifall barnet har en plan för småbarnspedagogik, en habiliteringsplan eller andra planer som stödjer barnets förskoleundervisning, ska de utnyttjas med vårdnadshavarens tillstånd. Barnets lärare ska utarbeta planen tillsammans med barnet och vårdnadshavaren, om det inte finns något uppenbart hinder för det. Vid behov anlitas också andra sakkunniga.

Den individuella plan för hur undervisningen ska ordnas som utarbetas i samband med särskilt stöd ska innehålla följande uppgifter i enlighet med vad som förutsätts för att ordna förskoleundervisning och stöd för barnet:

Mål för barnets välbefinnande, växande och lärande

- barnets uppfattning om sina mål och intressen
- barnets styrkor, inlärningsförutsättningar och specifika behov i anslutning till växande och lärande
- mål som anknyter till barnets lärande, arbetsfärdigheter och utveckling, såsom kunskapsmässiga, sociala, motoriska, språkliga och emotionella mål

Pedagogiska lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar i anslutning till barnets stöd, såsom flexibel gruppindelning, kompanjonundervisning, undervisningsmetoder, arbetssätt och sätt att kommunicera
- specialundervisning som barnet erbjuds
- mål och åtgärder för handledning av barnet

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- stöd av elevvården och andra sakkunniga samt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer
- tolknings- och biträdestjänster i enlighet med beslutet om särskilt stöd, övriga undervisningstjänster, särskilda hjälpmedel samt ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna
- samarbetet med barnet och vårdnadshavaren, vårdnadshavarens stöd

71 Lag om grundläggande utbildning 17 a § (642/2010)

- barnets eventuella deltagande i annan småbarnspedagogik och en beskrivning av samarbetet med den som ordnar verksamheten
- en beskrivning av hur barnets transport till och från förskolan ordnas och vem som ansvarar för den samt av den handledda verksamheten och övervakningen som ordnas när barnet väntar på transport

Uppföljning och utvärdering av stödet

- bedömning av barnets välbefinnande och lärande som helhet i samråd med barnet och vårdnadshavaren
- uppföljning av hur målen i IP nås, utvärdering av vilken effekt åtgärderna haft samt tidpunkter för utvärderingen
- granskning av IP samt tidpunkt för granskningen
- vilka personer som varit med och utarbetat planen

Den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas ska inte beskriva barnets personliga egenskaper. IP kan innehålla en bilaga med vårdnadshavarens specifika tillstånd att överlåta information.

IP⁷² ska vid behov ses över så att den motsvarar barnets behov, dock minst en gång per läsår. Planen ska alltid ses över då barnets behov av stöd eller målen för undervisningen förändras. Om man beslutar att avsluta det särskilda stödet, utarbetas en plan för barnets lärande och barnet övergår till intensifierat stöd.

Förlängd läroplikt

Om det är uppenbart att ett barn på grund av handikapp eller sjukdom inte på nio år kan nå de mål som ställts upp för den grundläggande utbildningen, blir barnet läropliktigt ett år tidigare än vad som bestäms i lagen om grundläggande utbildning⁷³. Läroplikten upphör när den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts eller när det har förflutit 11 år sedan läroplikten för barnet som omfattas av förlängd läroplikt började. För barn som omfattas av förlängd läroplikt⁷⁴ kan förskoleundervisningen omfatta ett eller två år. Syftet är att förbättra barnets förutsättningar att klara den grundläggande utbildningen så bra som möjligt.

Gravt handikappade barn omfattas av förlängd läroplikt. Också en svår sjukdom kan vara orsak till förlängd läroplikt⁷⁵. Ett beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan barnet blir läropliktigt. Då fattas också ett beslut om särskilt stöd för barnet. En individuell plan för hur undervisningen ordnas ska utarbetas för barnet då förskoleundervisningen inleds. Alla barn har rätt till förskoleundervisning⁷⁶ året innan läroplikten börjar. Barn som omfattas av förlängd läroplikt har rätt till förskoleundervisning från och med början av höstterminen det år barnet fyller fem år. Ett beslut om förlängd läroplikt behövs innan förskoleundervisningen inleds för att rätten ska kunna uppfyllas.

Sektorsövergripande samarbete är en förutsättning för att ett barn ska kunna hänvisas till stöd i ett tillräckligt tidigt skede. Barnets vårdnadshavare ska i tillräckligt god tid få information om de olika alternativen av förlängd läroplikt och om konsekvenserna av olika val. Vårdnadshavaren avgör om barnet ska delta i den frivilliga förskoleundervisningen. Hur länge barnet ska gå i förskola och när barnet ska inleda den grundläggande utbildningen ska planeras utgående från barnets framsteg, behov av stöd och situation som helhet.

Förskoleundervisningen för barn som omfattas av förlängd läroplikt kan ordnas på tre olika sätt:

- Barnet börjar i frivillig förskoleundervisning det år barnet fyller fem år, fortsätter följande år inom den läropliktsenliga förskoleundervisningen och inleder därefter den grundläggande utbildningen.

⁷² Lag om grundläggande utbildning 17 a § (642/2010)

⁷³ Lag om grundläggande utbildning 25 § 2 mom. (628/1998)

⁷⁴ Lag om grundläggande utbildning 9 § 2 mom. (628/1998)

⁷⁵ Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om utbildning (RP 86/1997).

⁷⁶ Lag om grundläggande utbildning 17 § 4 mom. (642/2010) och 26 a § 2-3 mom. (1040/2014)

- *Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år, deltar i förskoleundervisningen ett år och inleder därefter den grundläggande utbildningen.*
- *Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år och deltar i förskoleundervisningen två år. Barnet inleder då den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som föreskrivs⁷⁷, det vill säga det år barnet fyller åtta år. Ett separat förvaltningsbeslut ska fattas om den grundläggande utbildningen inleds senare än vad som föreskrivs.*

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Behovet av särskilt stöd bedöms om barnet behöver flera samtidiga stödformer på heltid. Om de stödåtgärder för allmänt och intensifierat stöd som getts barnet inte är tillräckliga fattas ett förvaltningsbeslut om särskilt stöd som grundar sig på en pedagogisk utredning. Då framskrider barnet i förskoleundervisningen enligt personliga mål och för barnet utarbetas en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP). Av planen ska det framgå att undervisning eller annat stöd ges i enlighet med beslutet om särskilt stöd. Den pedagogiska utredningen och IP ifylls i Wilma-systemet.

Särskilt stöd innefattar specialundervisning och annat stöd som barnet behöver och har rätt till enligt lagen om grundläggande utbildning. Specialundervisningen och det övriga stöd som barnet får ska bilda en systematisk helhet. Vårdnadshavarens stöd, ett yrkesövergripande samarbete och individuell handledning är viktiga.

Utarbetande av en pedagogisk utredning och beslut om särskilt stöd:

- Om det intensifierade stödet visar sig vara otillräckligt dokumenterar förskoleläraren tillsammans med den speciallärare som ansvarar för barnets specialundervisning en pedagogisk utredning om hur barnets lärande framskrider
- Utredningen diskuteras med vårdnadshavaren
- Barnet kan överföras till särskilt stöd utan att gå via intensifierat stöd på basis av tillräckliga uppgifter och utlåtanden
- Utredningen görs i multiprofessionellt samarbete med yrkesutbildade personer inom elevvården
- Av utredningen ska framgå barnets helhetssituation och det intensifierade stöd som barnet fått
- I utredningen utnyttjas vid behov ett utlåtande av en psykolog eller läkare eller en motsvarande social utredning
- Innan beslut om särskilt stöd fattas hörs barnets vårdnadshavare (Förvaltningslagen 34 §)
- Om en individuell sektorsövergripande expertgrupp har inrättats i barnets ärenden behandlar denna grupp den pedagogiska utredningen
- Chefen för småbarnspedagogiken fattar beslut om särskilt stöd
- Barnets fortsatta behovet av särskilt stöd bedöms årligen och beslutet kan hävas, varvid barnet eventuellt kan överföras till intensifierat stöd genom ett yrkesövergripande beslut
- Barnet kan få särskilt stöd på deltid eller heltid i sin egen grupp, i en mindre grupp eller i en grupp med stöd
- När ett nytt barn börjar/barnet byter förskolegrupp under perioden bedöms stödbehovet på nytt och ett nytt förvaltningsbeslut fattas om särskilt stöd

Samrådsförfarande när beslut om särskilt stöd fattas

Vårdnadshavarna och barnet hörs när den pedagogiska utredningen är klar. Det är fråga om ett lagbaserat förfarande som tryggar vårdnadshavarnas och elevens möjlighet att framföra sin åsikt om ärendet innan beslutet fattas.

Vårdnadshavarna får en skriftlig blankett för hörande antingen i pappersformat eller elektroniskt. Blanketten för hörande kan också postas som traditionell brevpост. På blanketten redogörs för hörandets syfte och var de handlingar och uppgifter som ligger till grund för beslutet finns i Wilma. När blanketten skickas per post bifogas den pedagogiska utredningen.

Hörandet upphör när tidsfristen för hörandet har löpt ut eller när vårdnadshavarna har uttryckt sin åsikt eller uttryckt att de inte längre anser det nödvändigt att yttra sig i ärendet. Hörandet pågår i 2 veckor, blankett för hörande som skickats elektroniskt 14+6 dygn, blankett för hörande som skickats per post 14+14 dygn.

Förlängd läroplikt

Förlängd läroplikt rekommenderas för barn med svår utvecklingsstörning eller allvarlig sjukdom eller fördröjd utveckling. Syftet med den förlängda läroplikten är att stärka barnets färdigheter så att barnet klarar av sina studier i den grundläggande utbildningen så bra som möjligt.

I S:t Karins ordnas undervisningen för elever som omfattas av förlängd läroplikt på följande sätt:

- Barnet börjar i förskoleundervisning som föregår den förlängda läroplikten det år barnet fyller fem, fortsätter ett år till i förskoleundervisning som hör till läroplikten och inleder därefter den grundläggande utbildningen som 7-åring. En IP görs upp för barnet i förskoleundervisningen.
- Barnet börjar i förskoleundervisning som hör till den förlängda läroplikten det år barnet fyller sex år och studerar i förskoleundervisningen i ett år, varefter barnet inleder den grundläggande utbildningen. En IP görs upp för barnet i förskoleundervisningen.
- Barnet börjar i förskoleundervisning som hör till den förlängda läroplikten det år barnet fyller sex år och studerar i förskoleundervisningen i två år. En IP görs upp i förskoleundervisningen. Då inleder barnet den grundläggande utbildningen ett år senare än föreskrivet, d.v.s. det år då barnet fyller 8 år. Vårdnadshavaren ansöker om skolstarten ett år senare och som bilaga behövs en psykologs utlåtande. Ett separat förvaltningsbeslut fattas om att inleda den grundläggande utbildningen senare.

Barnets vårdnadshavare ska i god tid informeras om de olika alternativen för förlängd läroplikt och om konsekvenserna av valet. Man strävar efter att fatta beslut om förlängd läroplikt senast på våren det år då barnet fyller fem år. I undantagsfall kan beslutet fattas innan läsåret i den grundläggande utbildningen börjar, senast i maj. I regel ska elever inte tas in i förlängd läroplikt mitt under läsåret. Förskoleundervisning som föregår läroplikten ordnas av småbarnspedagogiken.

För ett barn som omfattas av förlängd läroplikt och får särskilt stöd utarbetas en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas när förskoleundervisningen inleds.

Chefen för småbarnspedagogiken fattar beslut om särskilt stöd och ledande rektorn fattar beslut om förlängd läroplikt. I beslutet beaktas den information som anges i det medicinska utlåtandet. I regel grundar sig beslutet på en pedagogisk utredning som gjorts inom småbarnspedagogiken, men ingen pedagogisk utredning behövs om barnet inte har deltagit i småbarnspedagogiken. Då grundar sig beslutet på ett medicinskt utlåtande där barnets kognitiva och funktionella färdigheter och förmågor beskrivs. Ett gott och tätt samarbete med vårdnadshavarna och sektorövergripande planering är nödvändiga för att bedöma barnets färdigheter för lärande och skolgång och planera nödvändiga stödåtgärder.

Ett barn som omfattas av förlängd läroplikt kan i enlighet med sina färdigheter studera i vilken förskolegrupp eller skola som helst där det stöd hen behöver kan ordnas.

5.6. Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning

Specialundervisning på deltid

Ett barn som har svårigheter i sitt lärande eller sin skolgång har rätt att få specialundervisning på deltid⁷⁸ vid sidan om den övriga förskoleundervisningen. Specialundervisning på deltid ges barn som till exempel har språkliga, matematiska eller motoriska svårigheter eller svårigheter med självkontroll, uppmärksamhet eller sociala färdigheter. Målet med specialundervisningen på

⁷⁸ Lag om grundläggande utbildning 16 § 2 mom. (642/2010)

deltid är att stärka barnets inlärningsförutsättningar och förebygga svårigheter i utvecklingen och lärandet. Specialundervisning på deltid ges på alla nivåer av stöd.

Specialundervisningen på deltid ska ordnas flexibelt som kompanjonundervisning, i en liten grupp eller som individuell undervisning. Alla vårdnadshavare ska informeras om hur specialundervisning på deltid genomförs i förskolan. Förskolepersonalen ska tillsammans och i samråd med barnet och vårdnadshavaren planera specialundervisningen på deltid samt bedöma behovet och effekten av undervisningen i fråga. Målen för och innehållet i specialundervisningen på deltid ska integreras i barnets övriga undervisning.

Tjänster och särskilda hjälpmedel som förutsätts för att kunna delta i undervisningen

Ett barn har på alla nivåer av stöd rätt att avgiftsfritt⁷⁹ få de tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel som förutsätts för att barnet ska kunna delta i undervisningen. Syftet är att garantera barnet grundläggande förutsättningar för växande och lärande samt tillgängliga lärmiljöer med möjlighet till socialt samspel.

Ett barn ska vid behov få tolkning på grund av till exempel hörselskada eller specifika språkliga svårigheter. Barnet kan också ha behov av kommunikationsmetoder som stödjer eller ersätter tal, till exempel olika symbolsystem. För barn som använder teckenspråk kan man vid behov använda en teckenspråkstolk eller ett biträde som behärskar teckenspråk som stöd för barnets kommunikation. För barn med olika grader av hörselnedsättning kan också andra tolkningsmetoder än teckenspråkstolkning komma i fråga. För barn med specifika språkliga svårigheter används en tolk för talhandikappade eller ett biträde som behärskar metoder som stödjer och ersätter tal. Även läraren kan stödja barnets kommunikation med hjälp av tecken eller andra symboler.

Det stöd som biträdet ger ska hjälpa barnet att klara sig självständigt, ta egna initiativ och utveckla en positiv självkänsla. Bitrådets stöd kan riktas till ett enskilt barn eller till hela förskolegruppen. Lärarens uppgift är att planera, undervisa, stödja och utvärdera barnets och hela gruppens lärande och arbete. Biträdet ska handleda och stödja barnet i dagliga situationer och hjälpa barnet att utföra uppgifter enligt lärarens eller andra sakkunnigas anvisningar. Lärarna och biträdena ska planera och utvärdera sitt arbete tillsammans och vid behov med den övriga förskolepersonalen.

Ett barn kan behöva särskilda hjälpmedel för att se, höra, röra sig eller för något annat fysiskt behov. Barnet kan också ha specifika behov för lärandet. I sådana fall kan man till exempel använda olika datatekniska tillämpningar, talböcker, konkretiseringsmaterial i matematik eller hjälpmedel som stödjer koncentrationen. De som arbetar med barnet ska vara tillräckligt insatta i användningen av de hjälpmedel som behövs för att barnet ska kunna delta i förskoleundervisningen och genom samarbete med andra sakkunniga handleda barnet och vårdnadshavaren i användningen av hjälpmedlen. Hjälpmedlen ska användas systematiskt och användningen och behovet ska regelbundet utvärderas.

De som arbetar med barnet ska tillsammans och vid behov med hjälp av andra sakkunniga planera användningen av de tjänster och hjälpmedel som förutsätts för att barnet ska kunna delta i förskoleundervisningen. Stödet för barnet kan förutsätta specialkompetens som personalen vid den egna förskoleenheten saknar. I sådana fall utnyttjas till exempel inlärnings- och handledningscenter som erbjuder tjänster för barnen och utbildning och konsultation för personalen.

Anordnaren av förskoleundervisning beslutar om tolknings- och biträdestjänster och om övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel. Barnets lärare och elevvårdstjänsternas personal bedömer tillsammans behovet och omfattningen av de tjänster och hjälpmedel som barnet behöver. Även den information som fås av barnet och vårdnadshavarna och eventuella utlåtanden av utomstående experter utnyttjas. Behovet av tjänster och hjälpmedel för barn som får intensifierat stöd beskrivs i en pedagogisk bedömning. Om barnet får särskilt stöd, bedöms behovet av tjänster och särskilda hjälpmedel i en pedagogisk utredning och fastställs i ett beslut om särskilt stöd. För ett barn som får allmänt och intensifierat stöd fattas ett förvaltningsbeslut om de tjänster och särskilda hjälpmedel som barnet behöver. Användningen av tjänster och

79 Lag om grundläggande utbildning 31 § 1 mom. (477/2003)

hjälpmedel beskrivs i en plan för barnets lärande eller en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Specialundervisning på deltid

När specialundervisning på deltid planeras samarbetar man intensivt med barnet, förskoleundervisningens personal och vårdnadshavarna. I mån av möjlighet samarbetar man också med andra experter. Barnets delaktighet beaktas i planeringen av specialundervisning på deltid.

Specialundervisning på deltid är målinriktad specialundervisning som planeras och handleds av en speciallärare inom småbarnspedagogiken på alla stödnivåer. Specialundervisning på deltid kan ges till exempel för att stödja den språkliga utvecklingen, motoriken, självregleringen, emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter. Specialundervisning på deltid som planerats för barnet fastställs som dagar då specialundervisningen ordnas på månadsnivå. Dess längd och regelbundenhet antecknas i den barnspecifika planen för förskoleundervisningen.

Specialundervisning på deltid kan genomföras som samlärarskap eller kompanjonlärarskap med en speciallärare. Specialundervisning på deltid kan planeras och ges antingen individer, smågrupper eller hela gruppen. På pedagogiska grunder kan specialundervisning på deltid också genomföras över gruppgränserna. Genomförandet och effektiviteten av specialundervisning på deltid utvärderas regelbundet för varje barn.

Av motiverade skäl kan specialundervisning på deltid också vara undervisning av interventionstyp. Kartläggningar och test som utförs av en speciallärare inom småbarnspedagogiken ingår i specialundervisningen på deltid. Informationen från dem används för att planera barnspecifik specialundervisning på deltid.

Utöver specialundervisning på deltid konsulterar specialläraren inom småbarnspedagogiken och föregår med gott exempel för varje barn eller grupp vad gäller de pedagogiska verksamhetsmodellerna och verksamhetssätten för specialundervisningen. Personalen i barngruppen fortsätter att genomföra dessa verksamhetsmodeller och verksamhetssätt i barngruppen så att målen för specialundervisningen på deltid för barnet/gruppen kan uppnås.

Tjänster och särskilda hjälpmedel som förutsätts för att kunna delta i undervisningen

Behovet av assistent bedöms alltid utifrån barnets eller barngruppens stödbehov. Barnets stödbehov, de stödformer och stödåtgärder som används samt stödnivån ska vara uppdaterade i barnets läroplan när behovet av assistent bedöms.

5.7. Frågor som avgörs på lokal nivå

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

Handboken om stöd för barn

S:t Karins deltog i åtta omgivande kommuners gemensamma projekt (Kikka-projektet) 2022–2023. Projektet var en del av programmet Utbildning för alla och VIP-nätverkets etableringsåtgärder. I projektet utarbetades Handboken om stöd för barn, som har gjorts upp som handledning för att stödja barnets växande och lärande. Handboken om stöd för barn finns på internet, och den har presenterats för personalen inom förskoleundervisningen i S:t Karins. Handboken om stöd för barn utnyttjades vid utarbetandet av läroplanen för förskoleundervisningen i S:t Karins.

Praxis för ordnande av stöd i S:t Karins

När stödet för barnet planeras och genomförs samarbetar man med specialläraren inom småbarnspedagogiken. Specialläraren konsulteras i frågor som gäller bedömningen av barnets stöd. Specialläraren observerar situationer, bekantar sig med barnet och samarbetar med barnet i olika situationer för att få mer information om barnets stödbehov. Hen utarbetar pedagogiska

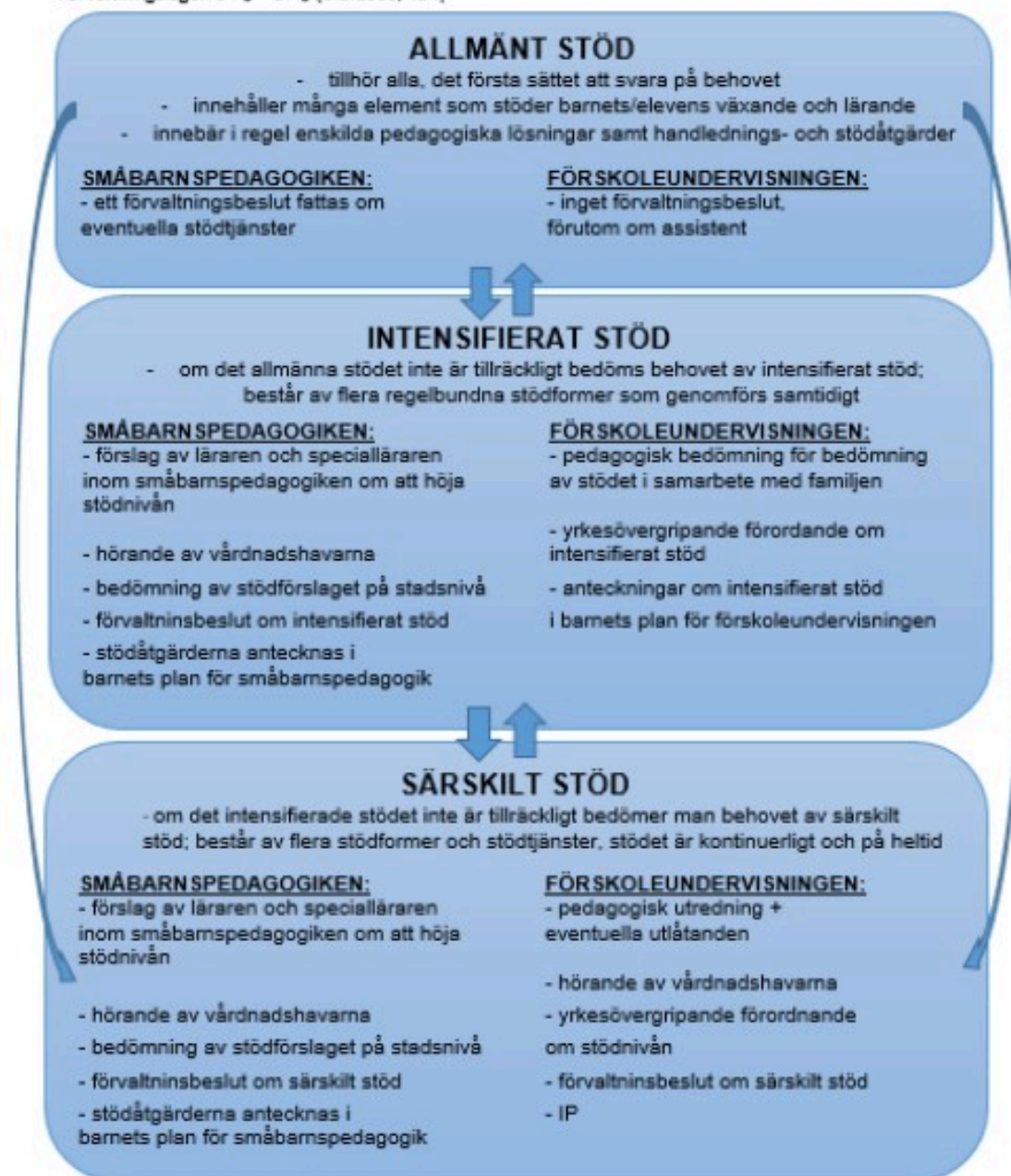
dokument i anslutning till barnets stöd tillsammans med läraren inom småbarnspedagogiken i barnets grupp.

Andra samarbetspartner i anslutning till stödet för barn är t.ex. terapeuter, barnrådgivningen, familjecentralen och hälsocentralens barnarbetsgrupp Sulake (plan för att stöda barnets utveckling). I Sulake-mötet deltar en barnläkare, terapeuter som utvärderat och behandlat barnet, eventuellt en rådgivningspsykolog samt barnets vårdnadshavare och en anställd i barnets förskolegrupp och eventuellt en speciallärare. Under Sulake-mötet utarbetas en habiliteringsplan för barnet.

I samarbetet mellan förskoleundervisningen och rådgivningen samt andra instanser som undersöker barnet används ICF-blanketten för bedömning av barnets funktionsförmåga. Med denna blankett överförs observationer om barnet från förskoleundervisningen till eventuella samarbetspartner. Om barnet fyller 6 år under förskoleåret ska man fylla i en ICF-blankett om barnet för rådgivningsbesöket. I regel fylls blanketten i elektroniskt. Blanketten ska kunna läsas av mottagaren i tillräckligt god tid, gärna två veckor före besöket på rådgivningen eller till exempel i samband med Sulakes bedömningar.

TRE STÖDNIVÅER INOM FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN
OCH EVENTUELL KOMPLETTERANDE SMÅBARNSPEDAGOGIK:]

Lagen om småbarnspedagogik, kap. 3 a (16.12.2021/1183),
Lagen om grundläggande utbildning 16 a §, 17 §, 17 a § (24.6.2010/642),
Förvaltningslagen 34 § – 37 § (6.6.2003/434)

Tre stödnivåer

Överföring av uppgifter som är nödvändiga för att ordna undervisningen från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen:

En lärare inom småbarnspedagogik eller familjedagvårdsledaren vid den avlämnande enheten ansvarar för att de uppgifter som är nödvändiga för att ordna barnets undervisning överförs till förskoleundervisningen. I barnets plan för småbarnspedagogik antecknas noggrant de fungerande stödmetoder och verksamhetsmodeller som använts med barnet inom småbarnspedagogiken. De läroplaner för småbarnspedagogik och eventuella andra pedagogiska handlingar som en privat serviceproducent utarbetat för barnen överförs till

barnets framtida förskoleundervisningsenhet före utgången av maj. När barnet har övergått till förskoleundervisning bedöms barnets stödbehov i den nya miljön. Läraren och specialläraren inom småbarnspedagogiken fyller vid behov i de pedagogiska handlingarna i Wilma-systemet.

Överföring av uppgifter som är nödvändiga för att ordna undervisningen från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen:

För barn som börjar skolan överförs de uppgifter som är nödvändiga för att ordna undervisningen till skolan. Inom staden flyttas barnets läroplan för förskoleundervisningen och stödblanketterna för barnets förskoleundervisning i Wilma-programmet. Ett möte om överföring av uppgifter hålls för barn som får särskilt stöd med den nya läraren/specialläraren. Möten om överföring av uppgifter ordnas vid behov för barn som omfattas av intensifierat stöd. Till dessa möten kallas de representanter för skolan för vilka det är nödvändigt att få den information som ska överföras. Vårdnadshavarna informeras om mötet och erbjuds möjlighet att delta i det. Barnet kan också delta i mötet med beaktande av ålder och utvecklingsnivå. Det är förskoleläraren eller specialläraren inom småbarnspedagogiken som ansvarar för att ordna överföringsmötet.

Överföringen av uppgifter om ett barn som placeras någon annanstans än i den grundläggande utbildningen i S:t Karins avtalas med vårdnadshavaren. Utlämnande av uppgifter som är nödvändiga för att ordna undervisningen förutsätter inte vårdnadshavarens samtycke. Vårdnadshavaren ska dock ombes ge ett specificerat skriftligt tillstånd till överföring av uppgifter när man vill lämna ut även andra än nödvändiga uppgifter.

6. Elevvård

I det här kapitlet anges de centrala principerna för elevvården i enlighet med lagen om grundläggande utbildning och målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet samt utbildningsanordnarens skyldighet att göra upp en elevvårdsplan enligt lagen om elev- och studerandevård.⁸⁰

I dessa grunder används begreppen barn, förskoleundervisning, förskola och förskoleenhet. Det som nedan föreskrivs om välfärdsområden gäller även Helsingfors stad.⁸¹

Elevvård innebär att främja och upprätthålla barnets lärande, goda psykiska och fysiska hälsa, sociala välbefinnande samt verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa i förskolan⁸². Barnet har rätt att avgiftsfritt få den elevvård som behövs för att barnet ska kunna delta i förskoleundervisningen⁸³. Barnets bästa⁸⁴ beaktas inom elevvårdsarbetet.

Elevvården ska genomföras som systematiskt samarbete mellan undervisningsväsendet och välfärdsområdet och barnen och deras vårdnadshavare samt vid behov andra samarbetspartner⁸⁵. Elevvården utgörs av såväl gemensamt som individuellt elevvårdsarbete. Den gemensamma elevvården är förebyggande och det primära sättet att ordna elevvård inom förskoleundervisningen. Elevvården är en gemensam uppgift för alla yrkesverksamma i förskolan. Barnet har dessutom rätt till elevvårdstjänster, som utgörs av rådgivningsbyråttjänster enligt åldersgrupp och kurators- och psykologtjänster⁸⁶. Elevvårdstjänsterna ska ordnas som närservice, som utbildningsanordnaren ska erbjuda ändamålsenliga lokaler för⁸⁷.

6.1. Frågor som avgörs på lokal nivå och utbildningsanordnarens elevvårdsplan

Utbildningsanordnaren ska göra upp en elevvårdsplan för genomförandet av den samlade elevvården⁸⁸. För den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen och utvärderingen av den anordnarspecifika elevvården svarar en sektorsövergripande styrgrupp⁸⁹. Elevvårdsplanen ska göras upp i samarbete med förskoleundervisningens och elevvårdstjänsternas personal, barnen och deras vårdnadshavare⁹⁰. Välfärdsområdet har i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen en samarbetskyldighet⁹¹ vid beredningen av utbildningsanordnarens elevvårdsplan.

Utbildningsanordnarens elevvårdsplan ersätter den lokala läroplanen för elevvårdens del. I elevvårdsplanen ingår de anordnarspecifika målen och de centrala principerna för elevvårdsarbetet samt åtgärderna för att genomföra och följa upp elevvården (egenkontroll) och preciserade uppgifter för helheterna 1–5 (se nedan) enligt förskoleenhet.⁹² I elevvårdsplanen ska utbildningsanordnaren beskriva hur man i förskoleenheterna följer upp och vid behov ser över hur planen genomförs.⁹³

80 Lag om grundläggande utbildning (477/2003) 14 § och lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

81 Lag om elev- och studerandevård 1 § (377/2022)

82 Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 3 §

83 Lag om elev- och studerandevård 9 §

84 FN:s konvention om barnets rättigheter 1989

85 Lag om elev- och studerandevård 3 § (377/2022)

86 Lag om elev- och studerandevård 3 § och 4 §

87 Hälso- och sjukvårdslag 15 a § (378/2022) och lag om elev- och studerandevård 9 § (377/2022)

88 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

89 Lag om elev- och studerandevård 14 §

90 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

91 Hälso- och sjukvårdslag 15 a § (378/2022)

92 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

93 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

Utbildningsanordnaren ska i enlighet med bestämmelserna bereda en elevvårdsplan för varje utbildningsform. Utbildningsanordnaren avgör på lokal nivå hur de nödvändiga uppgifterna om helheterna sammanställs och hur förskoleenheternas verksamhet styrs med hjälp av uppgifterna. För elevvårdstjänsternas del sker detta i samarbete med välfärdsområdet. Planen bifogas till kommunens välfärdsplan för barn och unga⁹⁴.

Utbildningsanordnaren svarar för att följande uppgifter enligt förskoleenhet ingår i planen för hur elevvården ska genomföras, utvärderas och utvecklas (helheterna 1–5)⁹⁵:

1) En uppskattning av det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster

För uppskattningen av det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster (rådgivningsbyråttjänster enligt åldersgrupp och kurators- och psykologtjänster) sammanställs uppgifter för varje förskoleenhet. Uppgifterna anges i utbildningsanordnarens elevvårdsplan som årsverken för elevvårdstjänsternas personal. Med uppskattningen säkerställs elevvårdstjänsternas tillräcklighet med beaktande av barnens behov och behoven inom förskoleenheterna, genomförandet av hälsoundersökningar och förverkligandet av personaldimensioneringen samt anordnandet av tjänsterna inom lagstadgad tid⁹⁶.

En uppskattning av det totala behovet av elevvård

I uppskattningen av det totala behovet av elevvård ingår de nödvändiga resurserna för den individuella och gemensamma elevvården samt för samarbetet inom elevvården. Vid uppskattningen av det totala behovet beaktas bland annat antalet förskoleenheter och antalet barn inom förskoleundervisningen samt särdragen i verksamhetsmiljön. Vid uppskattningen beaktas även till exempel antalet och andelen barn i behov av intensifierat och särskilt stöd och barn med invandrarbakgrund.

En uppskattning av tillgängliga elevvårdstjänster

I utbildningsanordnarens uppskattning av de elevvårdstjänster som är tillgängliga anges antalet årsverken för elevvårdstjänsternas personal (rådgivningsbyråttjänsterna enligt åldersgrupp och kurators- och psykologtjänsterna).

2) Förskolans åtgärder för att främja den gemensamma elevvården

Den gemensamma elevvården är en viktig del av verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen och för att utveckla denna krävs ledarskap. Främjande av barnens hälsa och välbefinnande ingår i enlighet med 6 § i lagen om elev- och studerandevård (elevhälsa enligt läroplanen och elevhälsa som anordnas av utbildningsanordnaren) i den samlade gemensamma elevvården. Med detta avses verksamhet med hjälp av vilken man följer upp och utvecklar det gemensamma och det individuella välbefinnandet samt uppkomsten av en sund, trygg och tillgänglig lärmiljö, främjar den psykiska hälsan och lärandet och förebygger marginalisering⁹⁷. Förskolans personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i förskolan⁹⁸.

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs

- tillvägagångssätten för den gemensamma elevvården inom förskoleundervisningen
- de förskoleenhetsspecifika elevvårdsgruppernas ledning, sammansättning och verksamhetsätt⁹⁹

3) Åtgärder för att tillhandahålla de stödinsatser som behövs (den individuella elevvården)

Med den individuella elevvården avses rådgivningsbyråttjänster enligt åldersgrupp, elevvårdens kurators- och psykologtjänster samt den sektorsövergripande individuella elevvården för enskilda

94 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

95 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

96 Lag om elev- och studerandevård 15 § och 17 § och hälso- och sjukvårdslag 15 § (1326/2010)

97 Lag om elev- och studerandevård 6 §

98 Lag om elev- och studerandevård 4 §

99 Lag om elev- och studerandevård 14 § (1501/2016)

barn, som genomförs i en sektorsövergripande expertgrupp.¹⁰⁰ Inom den individuella elevvården följer man upp och främjar barnets helhetsmässiga hälsa, välbefinnande, delaktighet och lärande, samt förebygger problem och erbjuder tidigt stöd.

Den individuella elevvården inom förskoleundervisningen bygger på vårdnadshavarens samtycke¹⁰¹. Barnets delaktighet och åsikter ska tas i beaktande vid åtgärderna och lösningarna i enlighet med dennes ålder och utvecklingsnivå¹⁰². Inom den individuella elevvården ska man följa bestämmelserna om sekretess samt mottagande och utlämnande av uppgifter¹⁰³.

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs

- hur barnet hänvisas till elevvårdstjänsterna (rådgivningsbyråtjänster enligt åldersgrupp, kurators- och psykologtjänster)¹⁰⁴
- hur den sektorsövergripande expertgruppen till stöd för ett enskilt barn sammansätts, hur samtycke inhämtas och hur man deltar i arbetet¹⁰⁵
- hur elevvårdsjournalerna utarbetas och förvaras samt hur en ansvarsperson för utbildningsanordnarens elevvårdsregister utses¹⁰⁶
- rutinerna för att meddela om barnets specialdiät eller medicinering inom förskoleundervisningen

4) Samarbetet med barnen och deras familjer samt personalen vid förskolan och andra aktörer som stöder barnens välbefinnande

Elevvården är en gemensam uppgift för alla som arbetar i förskolan och elevvårdstjänsternas personal¹⁰⁷. Det centrala inom elevvården är att barnen, vårdnadshavarna, förskoleundervisningens personal och elevvårdstjänsternas personal samt samarbetspartnerna är delaktiga i planeringen, förverkligandet och utvärderingen av tillvägagångssätten inom elevvården. Detta förutsätter gemensamma tillvägagångssätt och samarbete i synnerhet mellan utbildningsanordnaren och välfärdsområdet.

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs

- hur barnen, vårdnadshavarna, förskoleundervisningens personal och elevvårdstjänsternas personal tar del i utarbetandet av utbildningsanordnarens elevvårdsplan och genomförandet av den gemensamma elevvården¹⁰⁸
- hur man ser till att förskoleundervisningens personal och den övriga personalen introduceras i och innehar den kompetens som behövs inom den gemensamma elevvården
- det sektorsövergripande samarbetet inom elevvården i samband med intensifierat och särskilt stöd och sjukhusundervisning¹⁰⁹
- samarbetet mellan förskoleundervisningen och andra aktörer som stöder barnens välbefinnande, såsom familjerådgivningen, barnskyddet och specialsjukvården
- hur barnen, vårdnadshavarna, personalen och samarbetspartnerna informeras om principerna för och verksamheten inom den gemensamma och individuella elevvården¹¹⁰

5) Planer för hur barnen ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier samt krisplanen

100 Lag om elev- och studerandevård 5 §

101 Kulturutskottets betänkande 14/2013 rd

102 Lag om elev- och studerandevård 18 §

103 EU:s dataskyddsförordning (679 /2016), dataskyddslag (1050/2018), lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lag om elev- och studerandevård 22 § (377/2022) och 23 §, lag om grundläggande utbildning 40 § (1288/2013), lag om patientens ställning och rättigheter (1992/785) och lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (2000/812)

104 Lag om elev- och studerandevård 16 §

105 Lag om elev- och studerandevård 19 §

106 Lag om elev- och studerandevård 20 § (377/2022) och 21 §

107 Lag om elev- och studerandevård 4 §

108 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

109 Lag om grundläggande utbildning 16 a § och 17 § (1288/2013)

110 Lag om elev- och studerandevård 11 §

Barnet har rätt till trygga lärmiljöer. Det innebär fysisk, psykisk, social och pedagogisk trygghet¹¹¹. Utbildningsanordnaren bär ansvaret för systematisk utveckling av verksamhetskulturen, gemensam beredning och utarbetande av gemensamma tillvägagångssätt tillsammans med förskolorna i syfte att säkra tryggheten. Utbildningsanordnaren introducerar sin personal och elevvårdstjänsternas personal i förfaringssätten i olika problemsituationer och sköter kommunikationen om och uppdateringen av planerna.

Planer för att skydda barnen mot våld, mobbning och trakasserier

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs separat åtgärderna för att förebygga våld, mobbning och trakasserier, följa upp deras förekomst och ingripa i problemsituationer samt rutinerna som förutsätts för uppföljningen efteråt. I planen beskrivs lärarens, rektorns eller småbarnspedagogikens ledares skyldighet att meddela om trakasserier, mobbning, diskriminering eller våld som skett i lärmiljön eller på väg till eller från förskolan och som kommit till hans eller hennes kännedom, till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för de inblandade barnen¹¹². Dessutom beskrivs tillvägagångssätten för att hänvisa barnen som är i behov av stöd (både barnet som misstänks för gärningen och barnet som utsatts) till elevvårdstjänsterna. En beskrivning av samarbetet med vårdnadshavarna och myndigheterna, inklusive förfaringssätten gällande anmälningsskyldigheten till socialvården och/eller polisen, är en del av planen¹¹³.

Krisplan (plan för kriser, hot och faror)

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan ska en krisplan för agerandet vid plötsliga kriser och hotfulla eller farliga situationer ingå. I planen beskrivs hur man förebygger och förbereder sig på samt agerar i krissituationer och hur man övar beredskapen att agera. I planen beskrivs dessutom principerna för ledningen av helheten, samarbetet samt arbets- och ansvarsfördelningen. I planen beskrivs principerna för den interna och externa kommunikationen samt informationsgången mellan utbildningsanordnaren och förskoleenheten. Planen ska beredas i samarbete med myndigheterna i välfärdsområdet och övriga nödvändiga myndigheter med beaktande av övriga anvisningar angående kriser och hotfulla eller farliga situationer samt principerna för anordnandet av psykosocialt stöd.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

För förskoleundervisningen i S:t Karins har det utarbetats en Elevvårdsplan som styr alla förskoleenheter.

¹¹¹ Lag om grundläggande utbildning 29 § (1267/2013)

¹¹² Lag om grundläggande utbildning 29 § (163/2022)

¹¹³ Lag om grundläggande utbildning 40 §, lag om elev- och studerandevård 23 §, barnskyddslag (417/2007) 25 § och socialvårdslag (1301/2014) 35 §

7. Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip

Statsrådet kan bevilja en registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna förskoleundervisning¹¹⁴. I tillståndet kan anordnaren av förskoleundervisning beviljas en särskild utbildningsuppgift som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

I förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip bör verksamheten, fostran och undervisningen följa de allmänna mål som fastställts för förskoleundervisningen samt de gemensamma mål som fastställts för förverkligandet av lärområden. Förskoleundervisningen ska följa föreliggande läroplansgrunder för förskoleundervisningen utan att binda barnen vid något värde- eller fostringsfilosofiskt system som ligger bakom en speciell världsåskådning eller pedagogisk princip. Om avvikelser och prioriteringar bestäms i tillståndet att ordna förskoleundervisning och i statsrådets förordning¹¹⁵.

7.1. Frågor som avgörs på lokal nivå

Den lokala läroplanen för förskoleundervisningen kan vara gemensam för anordnarens samtliga förskoleenheter, specifik för varje enhet, eller en kombination av dessa i enlighet med anordnarens beslut. En lokal läroplan för förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip kan ha en speciell utformning inom ramen för tillståndet att ordna undervisning och statsrådets förordning¹¹⁶. Den lokala läroplanen kan inte stå i konflikt med lagstiftning gällande förskoleundervisning eller med grunderna för förskoleundervisningens läroplan.

Utöver det som tidigare fastställs i läroplansgrunderna ska anordnaren av förskoleundervisning i sin läroplan fastställa och beskriva

- vilka är de aspekter som bygger på en viss världsåskådning som kompletterar förskoleundervisningens värdegrund och hur syns de i förskolans verksamhetskultur, i arbetssätten och i prioriteringar av innehållet i lärområdena
- vilka är de pedagogiska principer och lösningar som bygger på en viss pedagogik och hur syns de i förskolans verksamhetskultur, i arbetssätten och i prioriteringar av innehållet i lärområdena.

Precisering gällande förskoleundervisningen i S:t Karins

S:t Karins stad ordnar inte förskoleundervisning som grundar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip. Finlands adventkyrka ordnar förskoleundervisning i S:t Karins stad i Toivonlinna i anslutning till Suomen kristillinen yhteiskoulu.

¹¹⁴ Lag om grundläggande utbildning 7 § (628/1998)

¹¹⁵ Statsrådets förordning (422/2012) 3 § och 10 §

¹¹⁶ Statsrådets förordning (422/2012) 3 § och 10 §